

**CHUTE PODUNAJSKEJ PRÍRODY
DANUBE/NATURPARKS
SKHU/1601/1.1./258**

www.danubenaturparks.sk

ZDRUŽENIE OBCÍ DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA, 2020

Spracovateľ: Regionálna rozvojová agentúra Komárno

Dokument „Marketingová stratégia HUSK NATUR/DANUBEPARKS“ bol zhotovený pre potreby projektu Chute podunajskej prírody DANUBE/NATURPARKS (SKHU/1601/1.1/258) spolufinancovaného z Programu spolupráce INTERREG VA Slovenská republika – Maďarsko 2014-2020.

Obsah tohto dokumentu nemusí nevyhnutne odzrkadľovať oficiálny názor Európskej únie.

Obsah

1.	PRENOS KNOW – HOW	4
1.1	Čo je to NATURPARK?	4
1.2	NATURPARKy v Európe	5
2.	O území NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV	12
2.1	Hlavné charakteristiky územia.....	12
2.2	SWOT analýza územia.....	20
2.3	Aktivity a organizácie v území	28
3.	O projekte CHUTE PODUNAJSKEJ PRÍRODY DANUBE/NATURPARKS	40
3.1	Predstavenie partnerov projektu	41
3.1.1	ZDRUŽENIE OBCÍ DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA.....	41
3.1.2	ÁLTAL – ÉR, NATURPARK GERECSÉ	42
3.1.3	Stredisko environmentálnej výchovy DROPIE	46
3.1.4	Bratislavské regionálne ochrannárske združenie	51
3.1.5	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	55
3.1.6	Zlatná na Ostrove.....	55
3.1.7	Obec Gönyű.....	55
3.1.8	Rybárske združenie v Gönyű.....	55
3.1.9	Obec Klížska Nemá.....	55
4.	Stratégia NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV	55
4.1	Možné zdroje financovania	68
5.	ZÁVER	74
6.	ZDROJE	76

1. PRENOS KNOW – HOW

1.1 Čo je to NATURPARK?

...je dielom miestnych komunit, ktoré sa rozhodli pre spolunažívanie s prírodou:

- ✓ ide o jedinečné a „spolupatričné“ územie harmonicky vytvárajúce súrodý celok,
- ✓ je bohatý na prírodné a kultúrne dedičstvo, čiastočne chránené legislatívou,
- ✓ rozvojové aktivity v území musia byť trvalo udržateľné, realizované s ohľadom na vyváženosť hospodárskych, environmentálnych a spoločenských faktorov. NATUPARK JE ZALOŽENÝ NA PRINCÍPE INTEGROVANEJ OCHRANY. KRAJINU A PRÍRODU NECHRÁNIME PRED ĽUDMI ŽIJÚCIMI V ÚZEMÍ, ALE SPOLOČNE S NIMI!
- ✓ je predurčený na rozvoj trvalo udržateľného turizmu a rekreácie založených na prezentácii prírodného a kultúrneho dedičstva so snahou vytvárať potrebnú infraštruktúru,
- ✓ jeho aktívne a efektívne fungovanie je založené na skutočnej spolupráci medzi miestnymi aktérmi, ktorá je v prípade existencie potrebnej legislatívy vedie k inštitucionalizácii NATURPARKU. Členovia potom svoje strategické a operatívne úlohy vykonávajú spoločnými silami v zmysle cieľov. Pravidelne hodnotia svoje činnosti a výsledky.

4 piliere NATURPARKOV

1. pilier Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva Ochrana a obnova charakteru a hodnôt prírodnej a kultúrnej krajiny, ako aj biodiverzity prostredníctvom praktických ochranárskych aktivít. Podpora tradičných, prírode-blízky foriem hospodárenia.	2. pilier Environmentálna výchova a formovanie verejnej mienky Prezentovanie aktivít na ochranu životného prostredia a environmentálneho prístupu aktívnych miestnych obyvateľov a združení s cieľom formovania zmýšľania domácich aj návštevníkov smerom k uvedomeniu si hodnôt v území a potreby ich ochrany, resp. zveľaďovania.
3. pilier Trvaloudržateľný turizmus a rekreácia Formovanie ponuky cestovného ruchu založenej na kráse krajiny, jej harmónii, jedinečných prírodných a kultúrnych danostiach, tvorba balíčkov pre oddych a liečbu, destinačný manažment, umiestnenie na trhu destinácií, budovanie na spoločných hodnotách.	4. pilier Trvaloudržateľný rozvoj vidieka Podpora rozvojových aktivít založených na ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva, na danostiach a hodnotách územia so zapojením miestnych komunit (ako napr. značka kvality, trhoviská, budovanie infraštruktúry určenej na uchovanie a prezentáciu jedinečností, hospodárska spolupráca)

1.2 NATURPARKy v Európe

europa's
NATURE
REGIONAL
LANDSCAPE PARKS

NATURPARKy sú súčasťou európskej siete a navzájom spolupracujú v rámci iniciatívy Európske NATURPARKY – www.european-parks.org, ktoré vydali v nemeckom Wandlitz v roku 2013 Deklaráciu európskych NATURPARKOV

ČO JE NATURPARK?

NATURPARKy existujú v mnohých európskych štátoch. Pokrývajú až 25 percent pôdy v jednotlivých štátoch a zohrávajú zásadnú úlohu v širokej sieti chránených území v celej Európe. Zahrňajú vynikajúce krajiny so zvláštnym bohatstvom prírodného a kultúrneho dedičstva. Primárne sa nachádzajú vo vidieckych oblastiach. NATURPARKy zohrávajú výhľadovú úlohu pri ochrane biologickej diverzity, prírody a vidieka, pri prírodne orientovanej rekreácii a udržateľnom cestovnom ruchu a pri trvalo udržateľnom rozvoji vidieckych oblastí.

Ide o chránené územia, ktorých cieľom je ochrana kultúrnej krajiny s vysokou ekologickou, kultúrnou a scénickou hodnotou a ktoré sú riadené organizáciou s príslušným personálom. V mnohých európskych krajinách sú tieto chránené oblasti IUCN kategorizované ako kategória V (chránené krajiny).

OCHRANA PRÍRODY ...

NATURPARKy ako integrované chránené oblasti pre ľudí a prírodu kombinujú ochranu a využívanie krajiny v zmysle trvalo udržateľného rozvoja. Tvoria veľkú časť národných chránených území a zahrňajú veľa lokalít Natura 2000, európsku sieť chránených území. Na národnej úrovni sú NATURPARKy chránené zákonmi na ochranu prírody; medzinárodne sú uznávanými chránenými oblasťami podľa kategórie V Medzinárodnej únie pre ochranu prírody (IUCN).

V Európe, ktorá je tak husto osídlená, sú mimoriadne dôležité opatrenia na ochranu prírody v oblastiach používaných na ľudské potreby. Mnoho našich druhovo bohatých ekosystémov bolo vytvorených tradičným využívaním pôdy. Jedným z cieľov regionálnych prírodných parkov je zabrániť strate druhov spôsobenej intenzívnym poľnohospodárstvom a prostredníctvom trvalo udržateľného využívania zachovať kultúrnu krajinu s vysokou biodiverzitou. NATURPARKy ako chránené územia veľkého rozsahu

a so svojimi rozmanitými ochranárskymi činnosťami pomáhajú implementovať medzinárodné politické stratégie ako Dohovor o biologickej diverzite (CBD) a Európska rámcová smernica o vode.

NATURPARKy môžu mať kľúčovú úlohu pri realizácii adaptačných a mitigačných opatrení na prebiehajúcu zmenu klímy v regióne. Aktivity na podporu biodiverzity, ochranu prírodných biotopov a procesov, zadržiavanie vody v krajine ale aj vzdelávanie a spoločná participácia kľúčových subjektov na regionálnych riešeniach majú za následok pozitívny dopad NATURPARKov na prírodu a klímu.

POSILŇOVANIE VIDIECKYCH OBLASTÍ ...

NATURPARKy môžu zásadným spôsobom prispieť k stratégii Európa 2020, ktorej cieľom je podpora inteligentného, udržateľného a integrovaného rastu. Najmä v oblasti zamestnanosti, sociálneho začlenenia, vzdelávania, ochrany zdrojov a klímy prírodné parky už teraz prispievajú k pozitívnemu rozvoju vidieckych oblastí, napríklad podporou vedomostných základní vo vidieckych oblastiach, obnovou, zachovaním a zlepšovaním ekosystémov, podporou miestnych trhy a krátke marketingové reťazce a podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach. Prírodné parky navyše hrajú úlohu pri vyrovnávaní sa s demografickými zmenami vo vidieckych oblastiach.

NATURPARKy sú modelmi spolupráce. Koordinujú svoje rozvojové ciele v regióne s mnohými zainteresovanými stranami a poskytujú rámec pre spoločný záväzok k budúcemu rozvoju regiónu s účasťou mnohých partnerov. Spojením ochrancov prírody, poľnohospodárov, poskytovateľov cestovného ruchu a vzdelávacích inštitúcií vytvárajú pridanú hodnotu a podporujú inovácie.

PODPORA UDRŽATEĽNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU ...

NATURPARKy zlepšujú imidž a turistický rozvoj regiónu. V týchto parkoch sa miestni ľudia a návštevníci môžu zotaviť, preskúmať prírodu a vychutnať si športové aktivity. Zároveň sú programy a služby NATURPARKov nastavené udržateľne, takže zároveň majú veľký potenciál vzdelávať návštevníkov a zvyšovať environmentálnu gramotnosť naprieč spektrom cieľových skupín. NATURPARKy spolupracujú s kľúčovými poskytovateľmi turistických služieb a organizáciami na podpore udržateľného a ekologického cestovného ruchu. Poskytujú infraštruktúru zameranú na služby pre rekreáciu a atraktívne ponuky na spoznávanie prírody. Propagáciou regionálnych výrobkov posilňujú miestnu ekonomiku a pomáhajú vyhnúť sa veľkým prepravným vzdialenostiam. Ako ukazujú aktuálne skúsenosti (2020) s protipandemickými opatreniami, využívať prírodný a kultúrny potenciál regiónu a zameriavať programovú ponuku na „domáceho“ návštevníka môže spríjemniť a zmysluplne vyplniť čas v karanténe. Poskytujú infraštruktúru zameranú na služby pre rekreáciu a atraktívne ponuky na spoznávanie prírody.

SPÁJANIE ĽUDÍ S PRÍRODOU ...

NATURPARKy sú najvhodnejšie na získanie ľudí, aby podporili a stali sa aktívnymi v ochrane prírody. Poskytovaním rozmanitých ponúk environmentálneho vzdelávania učia deti, mladých ľudí a dospelých v ochrane prírody a udržateľnom rozvoji. V rámci spolupráce so školami pomáhajú deťom vo všetkých spoločenských triedach porozumieť prírode a možnosť spoznávať rozmanitosť rastlín a zvierat na ich prahu. Vytvárajú regionálnu identitu moderným spôsobom a sú ideálne na podporu dobrovoľníckej práce občanov. Vďaka početným informačným strediskám, vzdelávacím ponukám a zaujímavým náučným chodníkom NATURPARKy oslovujú široké publikum.

DEFINÍCIA

V európskych krajinách sa NATURPARKy definujú nasledovne:

NATURPARKy sú vládou uznané alebo vládou určené chránené oblasti, ktorých cieľom je ochrana prírody a krajiny, najmä tých, ktoré sa vyznačujú dlhodobým ľudským využitím (kultúrna krajina) s ich rozmanitými druhmi a biotopmi. Zodpovedajú preto opisu kategórie V „Chránené suchozemské/prímorské územie“ podľa kritérií pre manažmentové kategórie chránených území IUCN (Medzinárodná únia pre ochranu prírody a prírodných zdrojov). Nemusia však nevyhnutne byť IUCN zaradené do kategórie V alebo dokonca vôbec kategorizované IUCN.

NATURPARKy majú tieto základné pracovné oblasti a ciele:

Ochrana, ochrana biologickej diverzity a ochrana a ďalší rozvoj krajiny formovanej udržateľným využívaním

Trvalo udržateľný cestovný ruch a rekreácia

Trvalo udržateľný rozvoj vidieckych oblastí

Environmentálna výchova a vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju

NATURPARKy plnia svoje funkcie a dosahujú svoje ciele v spolupráci so sieťou regionálnych aktérov a so zapojením regionálnych správnych organizácií (napr. Miestnych orgánov) a obyvateľstva.

NATURPARKy sú chránené územia veľkého rozsahu. Okrem výnimočných a riadne odôvodnených prípadov by stredná veľkosť regionálnych prírodných parkov v krajine mala byť minimálne 3 000 - 5 000 ha.

NATURPARKy sú oblasti, ktoré riadia stáli platení pracovníci zodpovednej organizácie. Považujú sa za jednu komunikačnú a vývojovú jednotku. NATURPARKy môžu byť spravované ich vlastnou kanceláriou alebo správou alebo organizáciou zodpovednou za niekoľko chránených území v jednom regióne.

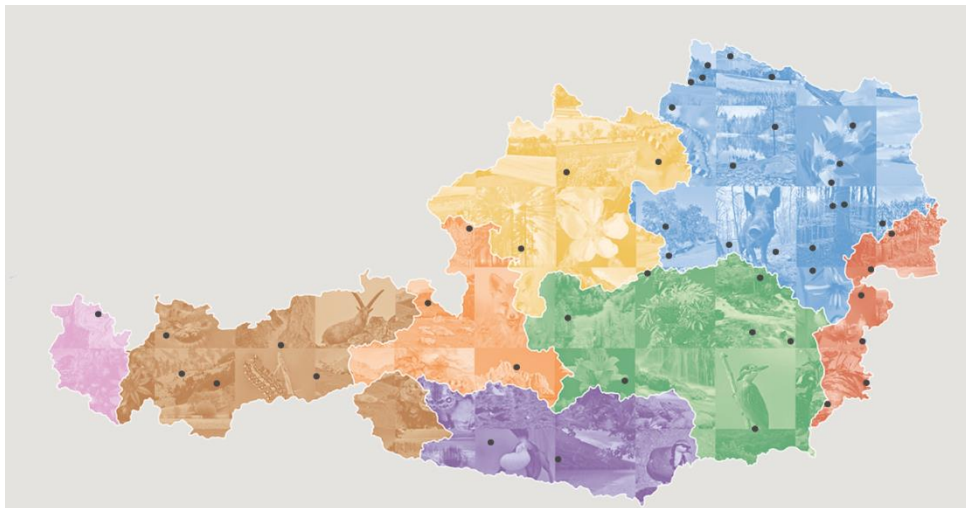
Nemecko www.NATURPARKe.de

Na území Nemecka pôsobí až 104 NATURPARKov, čo predstavuje 27% (2019). Prvý NATURPARK bol založený v roku 1957 (NATURPARK Hoher Vogelsberg).

Rakúsko www.NATURPARKe.at

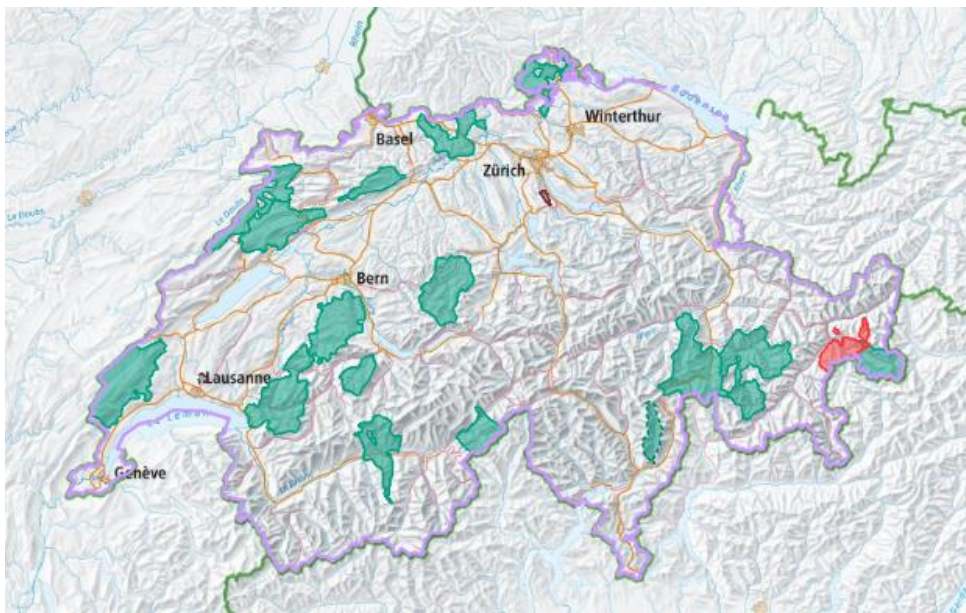

V rámci modelu o rozvoji udržateľnosti v regiónoch funguje v tomto malom alpskom štáte 46 štátom uznaných NATURPARKov (2019). Ako prvý otvoril spoje brány Sparbach NATURPARK v roku 1962. V roku 2007 vypracovali model školských NATURPARKov, podľa ktorého spolupracuje po celom štáte s NATURPARKmi až 100 škôl.

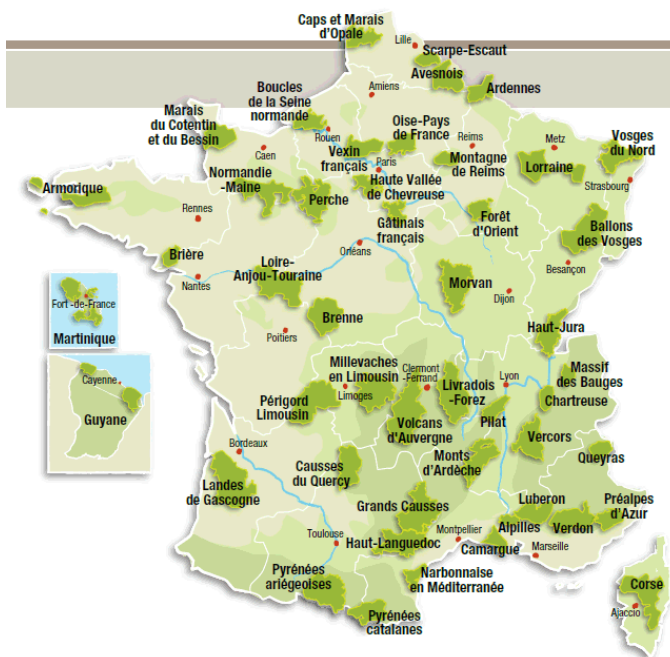
Švajčiarsko www.paerke.ch

V rámci modelu na ochranu prírodných oblastí funguje v štáte 17 uznaných NATURPARKov (2019): 1 národný park (Nationalpark), 1 zážitkový prírodný park (Naturerlebnispark) a 15 regionálnych NATURPARKov (Parc régional / Regionaler NATURPARK). Od roku 2007 dozerá na spoluprácu v parkoch Švajčiarska sieť parkov (Netzwerk Schweizer Pärke).

Francúzsko www.parcs-naturels-regionaux.fr

Spolupracujúci partneri registrujú svoju dobrovoľnú prácu v regionálnej charte NATURPARKov (la charte du parc naturel régional). Charta je vlastne takou zmluvou, ktorá úradne zaväzuje štátnych a regionálnych aktérov k dodržiavaniu plánov na ochranu a rozvoj NATURPARKov. Poslanie ochrany prírody v systéme NATURPARKov zohráva dôležitú úlohu v štáte. 51 regionálnych NATURPARKov tvorí 15% z územia štátu...

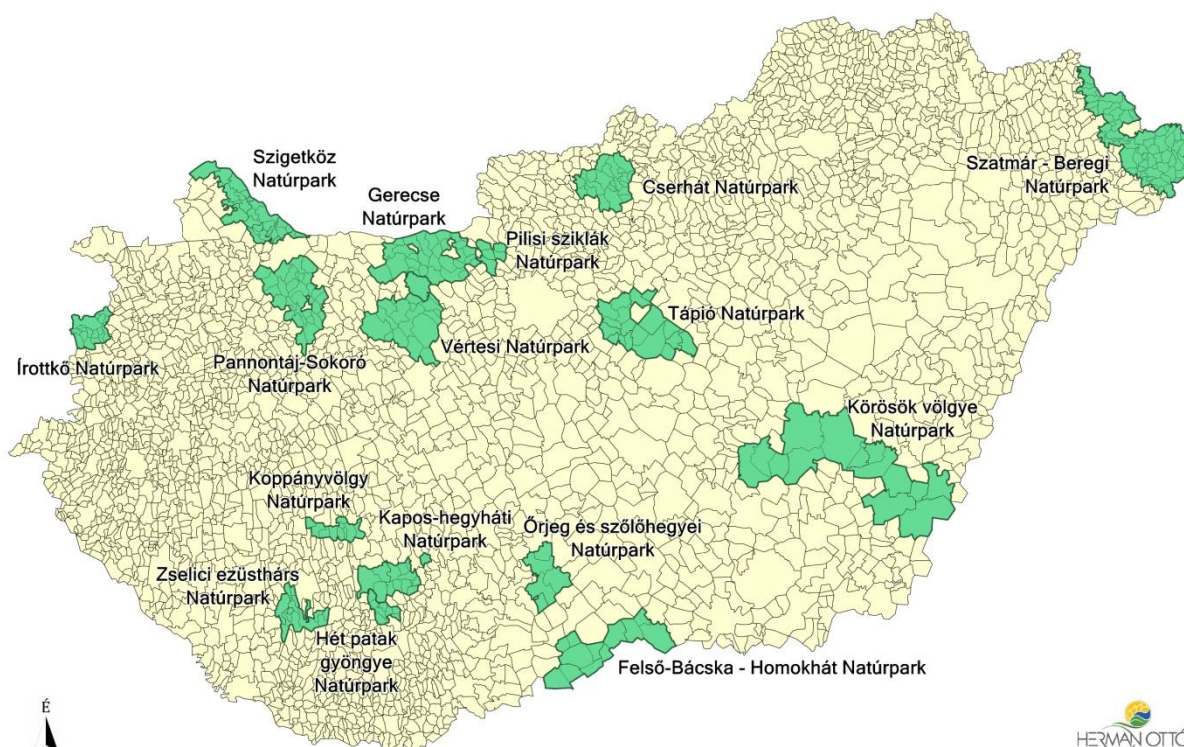

Maďarsko

V Maďarsku sa proces ochrany prírody so zapojením miestnych obyvateľov na princípe NATURPARKov začal v roku 1996. V súčasnosti sú základnými podmienkami založenia NATURPARKU:

- spojenie minimálne 3 obcí (celé ich územie, s výnimkou župných miest)
- minimálna rozloha 10 000ha

Névhasználati címmel rendelkező natúrparkok (2020. március)

Významné míľniky pri vytvorení siete NATURPARKov v Maďarsku

1996-97	Na začiatku roku 1990 sa vyformovala myšlienka vytvorenia NATURPARKu na rakúsko-maďarskej hranici v oblasti pohoria Kőszeg. 16. mája 1996 vznikol rakúsky Geschriebenstein Natúrpark. 17. apríla 1997 usadlosti v maďarskej časti pohoria Kőszeg vytvorili Írott-kő Natúrpark a založili združenie pre Írott-kő Natúrpark.
2004	V novelizácii Zákona o ochrane prírody v roku 2004 sa pojem NATURPARK objavil medzi prvými na legislatívnej úrovni. Súčasné právne predpisy odvtedy podmieňujú používanie názvu NATURPARK ministerským súhlasom.
2005	Prvý z NATURPARKov, ktorý si 27. októbra 2005 prevzal listinu oprávňujúcu používať názov NATURPARK bol Vértesi Natúrpark, ktorý je prevádzkovaný v rámci Pro Vértess Természettudományi Központja.
2006	Maďarské združenie NATURPARKov (Magyar Natúrpark Szövetség) vzniklo na základe prevzatia organizačných úloh v rámci ochrany záujmov NATURPARKov.
2013	V rámci podpory rozvoja sietí NATURPARKov na štátnej úrovni podpísali dohodu o spolupráci nasledujúce subjekty: Ministerstvo pôdohospodárstva (Agrárminisztérium), Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Maďarské združenie NATURPARKov (Magyar Natúrpark Szövetség) a Maďarská vidiecka sieť (Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat).
2014	V rámci štvordohody o NATURPARKoch vznikol dokument s názvom „Odborná koncepcia NATURPARKov v Maďarsku – Stanovenie odborných a organizačných kruhov“ („A magyarországi natúrparkok szakmai koncepciója – Szakmai és szervezeti-működési keretek meghatározása“. Predmetom dohody bolo stanovenie podmienok pre používanie názvu NATURPARK. Uznatie tohto dokumentu prebehlo na štátnej úrovni.
2016	V rámci spolupráce štvordohody sa vytvoril dokument s názvom „Koncepcia pre rozvoj maďarských NATURPARKov 2015-2030“, ktorý vznikol v rámci podpory rozvoja NATURPARKov.
2016	V rámci práce na rozvojovej koncepcii a realizácii úloh na štátnej úrovni vznikla Sieť pre pracovnú koordináciu NATURPARKov (Natúrparki szakmai koordinációs hálózat). Spolupracujúci partneri: Ministerstvo pôdohospodárstva (Agrárminisztérium), Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Maďarské združenie NATURPARKov (Magyar Natúrpark Szövetség) a Maďarská vidiecka sieť (Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat) vykonávajú svoju činnosť na základe ročného plánu.
2018	Novelizovala sa časť o NATURPARKoch v Zákone o ochrane prírody. Na základe získaného oprávnenia na základe zákona, vydáva minister, zodpovedný za ochranu prírody, vyhlášku v súvislosti s prírodnými parkmi.

NATURPARK	Územie (ha)	Počet obcí	Rok schválenia	Pracovná organizácia
Vértesi Natúrpark	35 838	17	2005	Pro Vértességi Közalapítvány
Írottkaó Natúrpark	20 119	16	2006	Írottkaó Natúrparkért Egyesület
Pannontáj–Sokoró Natúrpark	62 670	29	2006	Pannontáj-Sokoró Közhasznú Egyesület
Cserhát Natúrpark	38 260	22	2009	Cserhát Natúrpark Közhasznú Alapítvány
Szatmár–Beregi Natúrpark	103 802	67	2010	Szabolcs-Szatmár-Beregi Természetvédelmi Közhasznú Alapítvány
Hét Patak Gyöngye Natúrpark	10 177	8	2011	Hét Patak Gyöngye Natúrpark Egyesület
Gerecse Natúrpark	76 611	29	2013	Által-ér Vízyűjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség
Koppányvölgy Natúrpark	16 421	10	2014	Völgy Hangja Egyesület
Körösök Völgye Natúrpark	207 247	14	2015	Körösök Völgye Natúrpark Egyesület
Szigetköz Natúrpark	50 748	26	2018	Szigetköz Natúrpark Egyesület
Felső-Bácska–Homokhát Natúrpark	68 279	12	2018	Felső-Bácskai és Homokhátú Értékmegőrző Natúrpark Egyesület
Kapos–hegyhátú Natúrpark	34 438	13	2018	Kapos–hegyhátú Natúrpark Egyesület
Zselici Ezüsthárs Natúrpark	26 503	14	2019	Kaposmérőú Dobogó Egyesület
Tápió Natúrpark	72 982	18	2019	Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány
Pilisi Sziklák Natúrpark	10 565	5	2019	Virágzó Kesztölc Egyesület
Őrjeg és szőlőhegyei Natúrpark	10 565	5	2020	Őrjeg és szőlőhegyei Natúrpark Egyesület

Zdroj: publikácia „Összhang a tájban Natúrparkok Magyarországon“

2. O území NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

2.1 Hlavné charakteristiky územia

NATURPARK Dolný Žitný ostrov sa nachádza na najväčšom riečnom ostrove Európy, na jeho najnižšie položenej časti Dolnom Žitnom ostrove. V cípe ohraničenom riekami Dunaj, Malý Dunaj a Váh s rozlohou približne 520 km². Administratívne spadá do Nitrianskeho samosprávneho kraja a 63,8 % obyvateľstva je maďarskej národnosti. Pre Dolný Žitný ostrov sú typické väčšie obce s rozsiahlymi katastrami a roztrúsenými samotami-tanyami. Kedysi vytvárali charakteristický krajinný kolorit s hospodárstvami, pasienkami, mokradami a hlavovými vrbami. Ich počet narástol najmä v polovici 19.storočia, keď sa začal Žitný ostrov odvodňovať. Začiatkom 20.storočia stálo v srdci Dolného Žitného ostrova na 30 km² okolo 1 500 obývaných taní. Tak ako voda kedysi krajinu vytvorila, voda ju aj v roku 1965 po veľkej povodni zničila a úplne zmenila.

Hlavným cieľom NATURPARKu Dolný Žitný Ostrov je prezentácia prírodného, kultúrneho, historického a gastronomického dedičstva regiónu, vzdelávanie a výchova, podpora lokálneho turizmu, miestnych prvovýrobcov a podnikateľov a rozvoj regiónu.

Prírodný potenciál:

- ✓ rieky ohraničujúce Dolný Žitný ostrov: Dunaj, Malý Dunaj, Váh

Dunaj je druhá najdlhšia európska rieka a najdlhšia rieka v Európskej únii. Delta rieky Dunaj je druhá najväčšia európska riečna delta (po Volge) a od roku 2001 je zapísaná na zozname Svetového dedičstva UNESCO. Dĺžka Dunaja na Slovensku je 172km. Vytvára u nás Žitný ostrov, najväčší riečny ostrov Európy a zároveň aj jednu z najväčších zásobární pitnej vody v Európe.

Malý Dunaj je nížinná rieka a rameno Dunaja s dĺžkou 128 km. Malý Dunaj tečie stálym, miernym prúdom. Meandruje nížinnou krajinou. Pri Kolárove sa vlieva do Váhu a spolu s ním pri Komárne v nadmorskej výške 106,5 m n. m. do Dunaja.

Váh je najdlhšia slovenská rieka. Pred Kolárovom priberá Malý Dunaj a Nitru. Pri Komárne sa vlieva do Dunaja.

- ✓ agrárna krajina so svojimi biotopmi

Poľnohospodárska krajina je produktom pretvárania prírody poľnohospodárskou činnosťou človeka a veľmi dôležitá je tiež história jej využívania. Druhy poľnohospodárskej krajiny sú veľmi ohrozené a správne postupy budú veľmi dôležité pre adaptáciu na klimatickú zmenu. Práve pozitívne menežmentové opatrenia realizované v rámci projektov LIFE priaznivo vplyvajú na zvyšovanie diverzity krajiny.

- ✓ paleomeandre Dudvák a Császta

Pozostatky paleomeandrov v krajine sú veľmi špecifickým znakom bývalej krajiny vody, ktorá bola v minulosti popretkávaná sieťou mŕtvych ramien, meandrov, občasných vodných tokov, umelých kanálov a mokradí. Ich revitalizácia zvyšuje odolnosť krajiny voči klimatickej zmene a zároveň poskytujú „kúsok prírody“ do poľnohospodárskej nížinnej krajiny.

- ✓ chránené územia a biotopy revitalizované cez projekty LIFE, špecifické biotopy regiónu piesky a slaniská

Podrobnejší prehľad chránených území sa nachádza v kapitole CHRÁNENÉ ÚZEMIA A ÚZEMIA NATURA 2000 NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV. Vo všeobecnosti sú v rámci chránených území najviac zastúpené mokradné biotopy, nasledujú biotopy v poľnohospodárskej krajine a rôzne slaniská.

CHRÁNENÉ ÚZEMIA A ÚZEMIA NATURA 2000 NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

NATURPARK Dolný Žitný ostrov územne spadá do Chránenej krajinej oblasti (CHKO) Dunajské Lúky. CHKO sa rozprestiera na Podunajskej nížine v geomorfologickom celku Podunajská rovina, vedľa slovenského a slovensko – maďarského úseku Dunaja od Bratislavy až po Veľkolélsky ostrov v okrese Komárno. Pozostáva z piatich samostatných častí. Toto jedinečné územie sa celé nachádza na arecentnom agradačnom vale Dunaja. Systém agradačných valov a akumulačných depresí s hustou sieťou riečnych ramien s prevahou sedimentačnej akumulácie, vznikol ešte pred zásahmi do prírodného hydrologického režimu Dunaja. Takto vytvorená ramenná sústava sa zachovala čiastočne v úseku od Dobrohošte po Sap, ale aj napriek tomu patrí k najväčším vnútrozemským riečnym deltám v Európe.

V závislosti od hydrologických podmienok pozdĺž Dunaja sa tu na pomerne malom území vyskytujú spoločenstvá lesné, vodné, mokradné, lúčne a psamofilné.

Celé územie CHKO je zapísané do Zoznamu mokradí medzinárodného významu (Ramsarská konvencia).

- ✓ Na území NATURPARK Dolný žitný ostrov sa nachádza aj niekoľko ďalších chránených území. Najznámejším z nich je Národná prírodná rezervácia (NPR) Čičovské mŕtve rameno, ktorá je už od roku 1964 chránená. Na výmere 79,8 ha sa vyskytujú rôzne vodné biocenózy, ktoré vytvorili jednu z najzachovalejších a prírodovedecky najcennejších ukážok lužného lesa na Žitnom ostrove. Návštevníci majú k dispozícii náučný chodník. NPR je súčasťou CHKO Dunajské luhy.
- ✓ Známod lokalitou je aj prírodná rezervácia Zlatniansky luh na polostrove Veľký Lél (9,1 ha), ktorá sa nachádza na ostrove, vytvorenom Dunajom a jeho mŕtvym ramenom pri obci Zlatná na Ostrove a predstavuje hodnotný zvyšok lužného lesa dolného toku Dunaja. NPR je súčasťou CHKO Dunajské luhy.
- ✓ Prírodná rezervácia Malý ostrov sa nachádza v k.u. Kameničná (4,5 ha) a je chránená už od roku 1952. Predstavuje vzácny zvyšok tvrdého lužného lesa a významné hniezdisko vtáctva v poľnohospodárskej krajine.
- ✓ Prírodná rezervácia Mostová v k.ú. Veľké Kosihy zabezpečuje na výmere 15,1 ha ochranu slaniska.
- ✓ Prírodná rezervácia Lohotský močiar – v k.ú. Kameničná na rozlohe 24,1 ha zabezpečuje ochranu mŕtveho ramena Váhu v pokročilom štádiu zarastania.

- ✓ Prírodná rezervácia Dunajské trstiny v k.ú. Klížska Nemá a Veľké Kosihy na ploche 101,1 ha zabezpečuje ochranu súvislých porastov trstinových spoločenstiev.
- ✓ Chránený areál Dropie - účelom je ochrana a záchrana dropa veľkého (*Otis tarda*), najmä jeho tokanísk, liahnísk a zimovísk, sa nachádza v katastrálnych územiach obcí Čalovec, Kameničná, Zemianska Olča na rozlohe 912 ha.
- ✓ Chránený areál Čičovský park v obci Čičov (8,7 ha) bol vyhlásený na zachovanie historického parku.

NATURA 2000

- ✓ Zo sústavy chránených území členských krajín Európskej únie NATURA 2000 sa predmetné územie dotýka chránených vtáčích území (CHVÚ) Dolné Považie, Ostrovné lúky a Dunajské Luhy.).
- ✓ Chránené vtáčie územie Dolné Považie vzniklo ako útočisko pre vzácne a ohrozené druhy vtáctva na výmere 35 907 ha. Územie bolo vyhlásené dňa 15. novembra 2006 a účinnosť nadobudlo vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 593/2006 Z.z. Predmetom ochrany sú nasledujúce druhy vtákov: kritériové druhy: ľabtuška poľná (*Anthus campestris*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*), krakľa belasá (*Coracias garrulus*), ďateľ hnedkavý (*Dendrocopos syriacus*) a strakoš kolesár (*Lanius minor*).
- ✓ Chránené vtáčie územie Dunajské luhy sa vyhlasuje novelou vyhlášky MŽP SR č.466/2013 zo 16. decembra 2013 na výmere 16 511,58 ha. CHVÚ Dunajské luhy má pre niektoré vtáčie druhy význam presahujúci hranice našej krajiny. Oblasť má obrovský význam aj z pohľadu Európy. Je to najvýznamnejšie zimovisko v Európe pre hlaholky severské (*Bucephala clangula*) a najvýznamnejším zimoviskom v Strednej Európe pre chochlačku vrkočatú (*Aythya fuligula*) a chochlačku sivú (*Aythya ferina*). Snáď ešte viac vyzdvihuje významnosť CHVÚ aj skutočnosť, že sa tu nachádza najvýznamnejšie hniezdisko v Strednej Európe druhu čajka čiernohlavá (*Larus melanocephalus*). Z pohľadu Slovenska 95% čajok čiernohlavých hniezdi práve tu, na území CHVÚ Dunajské luhy. Ďalej je to najvýznamnejšie hniezdisko rybára riečneho (*Sterna hirundo*) na Slovensku. Je jedným z troch najvýznamnejších hniezdisk na Slovensku pre hniezdenie európsky významných druhov vtákov: orliak morský (*Haliaeetus albicilla*), beluša malá (*Egretta garzetta*), haja tmavá (*Milvus migrans*), bučiacik močiarny (*Ixobrychus minutus*), čajka čiernohlavá (*Larus melanocephalus*), rybár riečny (*Sterna hirundo*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*). V území CHVÚ Dunajské luhy pravidelne zimuje alebo migruje viac ako 1% európskej ťahovej populácie druhov potápač malý (*Mergus albellus*), chochlačka vrkočatá (*Aythya fuligula*), chochlačka sivá (*Aythya ferina*) a hlaholka severská (*Bucephala clangula*). Na území CHVÚ Dunajské luhy sa pravidelne počas migrácie vyskytuje viac ako 20 000 a počas zimovania viac ako 70 000 jedincov viacerých vodných druhov vtákov.

- ✓ CHVU Ostrovné lúky bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR č. 18/2008 Z. z. na ploche 8 297 ha. Až 95 % jeho územia tvorí poľnohospodársky využívaná pôda. Je zaujímavé, že napriek tomu, že sa jedná prakticky o územie CHA Dropie, potreba ochrany je zdôvodnená hniezdením sokola červenonohého (*Falco vespertinus*), strakoša kolesára (*Lanius minor*) a ľabtušky poľnej (*Anthus campestris*).
- ✓ Na území sa vyskytujú aj lokality území európskeho významu. Ide o biotopy významné z európskeho hľadiska, zväčša na nich platí vyšší stupeň územnej ochrany a prekrývajú sa s existujúcimi rezerváciami. Na Dolnom Žitnom ostrove ide predovšetkým o jedinečné mokradné a slaniskové biotopy. Najvýznamnejšie z nich:
- ✓ ÚEV Čičovské luhy: územie sa nachádza západne od obce Čičov. Je tvorené vodnými a mokradnými spoločenstvami, ako aj zvyškami lužných lesov na miestach pôvodných dunajských ramien. Najvýznamnejšiu časť tvorí NPR Čičovské mŕtve rameno.
- ✓ ÚEV Dolnovážske luhy: územie sa nachádza severne od Komárna, na dolnom toku Váhu. Pozostáva z dvoch častí, pričom jedna z nich sa do značnej miery územne prekrýva s NPR Apálsky ostrov.
- ✓ ÚEV Dunajské trstiny: územie sa nachádza medzi obcami Klížska Nemá, Veľké Kosihy a Zemianska Olča. Tvorí ho dve čiastkové lokality, ktoré predstavujú pozostatky mŕtvych ramien Dunaja. Južná časť územia zahŕňa PR Dunajské trstiny.
- ✓ ÚEV Komárňanské slanisko: územie sa nachádza na západnom okraji Komárna a je tvorené depresiou so zasolenými pôdami.
- ✓ ÚEV Mostové: územie sa nachádza východne od obce Veľké Kosihy. Predstavuje fragment pôvodne rozsiahleho slaniska situovaný uprostred intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajiny. Zahŕňa územie PR Mostová.
- ✓ ÚEV Pavelské slanisko: Nachádza sa východne od obce Zlatná na Ostrove. Tvorí ho zvyšky slaných lúk, ktoré sú obklopené poľnohospodárskou pôdou.
- ✓ ÚEV Pri Orechovom rade: územie sa nachádza v severnej časti mesta Komárno, v priestore medzi železničnou traťou, smerujúcou na Veľký Meder, a traťou smerujúcou do Kolárova. Biotop tvoria travinno-bylinné porasty na zasolených pôdach. Slaniská sa dnes veľmi vzácne vyskytujú v nížinách južného Slovenska. Typické druhové zloženie zasolených biotopov je kombináciou slanomilných, vlhkomilných a vápnomilných druhov. Na ÚEV Pri Orechovom rade rastie slanomilný druh paľadenec prímorský (*Tetragonolobus maritimus*) a druhy z čeľade vstavačovité, napr. vstavač močiarny (*Orchis palustris*).
- ✓ ÚEV Veľkolélsky ostrov: územie sa nachádza južne od obce Veľký Lél. Pomerne rozsiahly ostrov je pokrytý lužnými lesmi, zastúpené sú aj nivné lúky, pobrežné a vodné biotopy. Zahŕňa územie PR Zlatniansky luh.

Región je popretkávaný umelými vodnými kanálmi, ktoré slúžili na odvodňovanie a zavlažovanie. V severovýchodnej časti Žitného ostrova sú kanály väčšinou paralelné s tokmi (Malým Dunajom a Váhom), najdôležitejšie sú kanály Asód-Čergov a Kolárovo-Kameničná. Osobitným útvarom je prepojovací kanál Váhu a Nitry medzi Komočou a Zemným, ktorý bol budovaný v sedemdesiatych rokoch s nezvyklými parametrami, kvôli čomu sa medzi miestnym obyvateľstvom traduje, že uvažovali s plavebným využitím.

Významným biokoridorom regiónu je mokraď Čalovecký Dudvák, ktorého meandre sú aj dnes v krajine jasne čitateľné. Ešte v 15. storočí sa v Kameničnej vlieval do Váhu. Okolo roku 1730 mal priemernú hĺbku 7 stôp (1 stopa = cca 30 cm). Dudvák aj s ďalšími bývalými meandrami (Császta, Malá Császta, Zsemlékes a iné) sú dôležité biokoridory- zelené žily v krajine plné života, ktorá prepájajú ďalšie ostrovy života v krajine. Kedysi dávno, keď krajinou neviedli takmer žiadne cesty, bola doprava po vode najrýchlejšia. Pocestným sa tu niekedy prialo žitnoostrovské šťastie („csallóközi szerencse“ [čallóközi serenče]) aby ho pri prekonávaní vodnej prekážky čakal pri tej ďalšej čln či kompa na tej „správnej“ strane.

Jedinečnou mokraďou je NPR Čičovské mŕtve rameno. Čičovské mŕtve rameno sa považuje za najväčšie jazero v mŕtvom ramene rieky na Slovensku. Jeho hĺbka je 7,5 metrov. Je významnou lokalitou vodných a močiarnych spoločenstiev charakteristických pre lužné lesy rastúce pozdĺž Dunaja s výskytom 24 druhov rýb, vyše 100 druhov vtákov a viacerých zriedkavých druhov iných živočíchov a rastlín. Jazero vzniklo v roku 1899 po pretrhnutí dunajskej protipovodňovej hrádze. Územie je Ramsárskou lokalitou a patrí medzi mokrade medzinárodného významu.

Antropogénne štrkoviská (Čergov, Částa, Klížska Nemá, Sokolce, Trávník, Okoličná na Ostrove) a vodné plochy (Čičovské rybníky, Zemianska Olča) slúžia na rybolov.

KULTÚRNE PAMIATKY NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

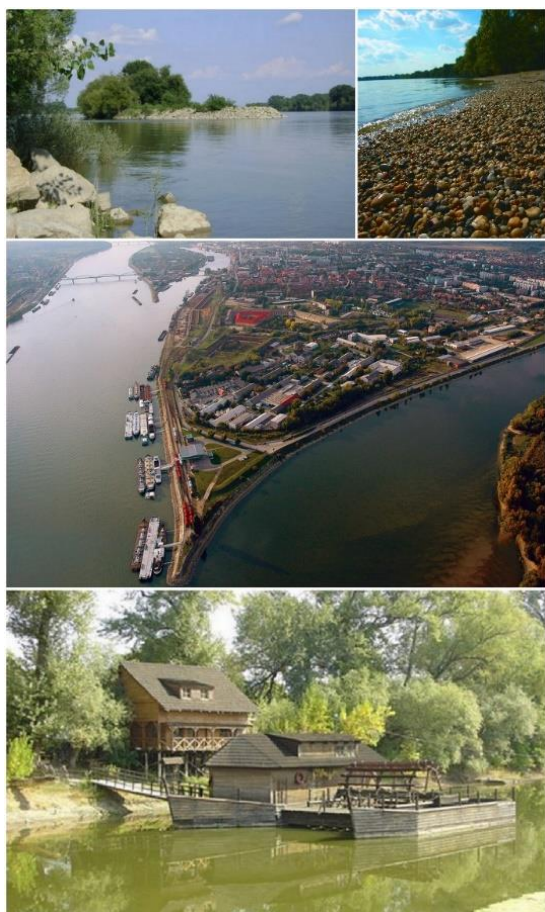
V obci Čičov sa nachádza kultúrna pamiatka- Kaštieľ rodiny Kálnoky s okolitým parkom v klasicistickom slohu z roku 1660. Kultúrnou pamiatkou je aj socha sv. Jána Nepomuckého v neskorobarokovom slohu z druhej polovice 18. storočia.

Ďalej od obce Kameničná je za národnú kultúrnu pamiatku vyhlásené archeologické nálezisko- sídlisko Pusztatemplomhegy. Pochádza z obdobia neolitu, prevládajú nálezy z doby rímskej. Ďalšou výnimočnou technickou kultúrnou pamiatkou v obci je parná prečerpávací stanica s komínom, stavidlami a technologickým zariadením. Parná čerpacia stanica stojí v lokalite Vízvár a bola postavená v rokoch 1901-1902 v neoklasicistickom štýle. Stavidlom čerpacej stanice s mostovkou pochádza zo skoršieho obdobia, z roku 1856. keď sa začali práce na odvodňovaní Žitného ostrova. Na obhliadke stavidla bol 23.

septembra v roku 1856 aj sám cisár František Jozef v sprievode grófa Waldsteina, ktorý založil prvý odovodňovací spolok na Žitnom ostrove. Návšteva cisára proklamuje veľký význam a dôležitosť, ktorú odovodňovacím prácam na Žitnom ostrove pripisoval cisársky dvor. Na pamiatku návštevy Jeho veličenstva je na stavidle umiestnená mramorová pamätná tabuľa.

V obci Klížska Nemá je za kultúrnu pamiatku vyhlásený pôvodne kalvínsky, dnes kostol Reformovanej cirkvi. Barokový kostol vznikol v roku 1794 prístavbou lode k pôvodnej románskej rotunde z 12. storočia. Rotunda predstavuje najvýznamnejšiu pamiatku svojho druhu v celej oblasti južného Slovenska. Mramorový stôl a kazateľnica pochádza z pol. 19. storočia, ostatný mobiliár z 20. storočia. Kostol bol obnovený v rokoch 2003 - 2004, pričom bola osobitne riešená i časť pôvodnej rotundy - obnova zamurovaného stredovekého okna, v exteriéri bol na základe nálezov rekonštruovaný výraz stredovekej omietky.

Národná kultúrna pamiatka plávajúci vodný mlyn v Kolárove je jedinečná technická pamiatka svojho druhu na Slovensku. Zakotvený je v prírodnom areáli na mŕtvom ramene Dunaja neďaleko mesta Kolárovo. Ide o jediný plávajúci lodný mlyn zachovaný na Slovensku postavený na lodiach, medzi ktorými je umiestnené mlynské koleso. Takéto mlyny sa v minulosti využívali na mletie zrna a obilovín na tokoch väčších riek ako sú Dunaj, Váh a Malý Dunaj. Mlyn je replikou pôvodného lodného mlyna z Radvane na Dunaji, ktorý vznikol v roku 1980 podľa zachovanej miniatúry mlyna posledného radvaňského mlynára.

K mlynu vedie drevený most dlhý 86 metrov, ktorý je považovaný za najdlhší most s drevenou konštrukciou v Európe. V lodnom mlyne sa nachádza expozícia Múzea vodného mlynárstva. Okrem technologickej časti, môžete vidieť aj pôvodné zariadenie izby mlyna. Lodný mlyn bol dvakrát za sebou vyhlásený za najobľúbenejšiu turistickú atrakciu Nitrianskeho kraja (v rokoch 2014, 2015).

Ďalšími kultúrnymi pamiatkami mesta Kolárovo sú drobné sakrálne pamiatky – klasicistická socha sv. Vendelína z roku 1835 na Komárňanskej ceste s podstavcom, novoklasicistický

pamätník padlým v I. svetovej vojne z roku 1938 a klasicistické súsošie Korunovania Panny Márie z roku 1831 v parku pri kostole.

V obci Sokolce- Turi pri hlavnej ceste stojí kultúrna pamiatka – pôvodne kalvínsky kostol, dnes kostol Reformovanej cirkvi postavený v gotickom slohu v druhej polovici 13. storočia. Pozoruhodné je najmä jeho neskorogotické presbytérium klinového tvaru s hodnotnou hviezdicovou klenbou.

Kultúrnou pamiatkou v obci Trávnik je farský kostol sv. Benedikta postavený v klasicistickom štýle v polovici 18. storočia. Ide o jednoloďovú stavbu s polygonálnym uzáverom presbytéria. Začiatkom 20. storočia bolo pred štítové priečelie pristavaná veža.

V obci Zemianska Olča je kultúrnou pamiatkou Reformovaný kostol. Je to jednoloďová barokovo-klasicistická toleračná stavba s pravouhlým záverom a predstavanou vežou, z roku 1791. V roku 1804 bol prefasádovaný, ďalšie úpravy sa uskutočnili v roku 1925. Interiér kostola je plochostropý so štukovým dekorom. Zariadenie je z 20. storočia.

Kultúrnou pamiatkou v obci Zlatná na Ostrove je Reformovaný kostol, jednoloďová ranoklasicistická stavba s pravouhlým záverom a predstavanou vežou, z roku 1794. V interiéri sa nachádza stôl Pána z roku 1714. Fasády kostola sú hladké so segmentovo zakončenými oknami s klenutými oblúkmi.

CYKLISTIKA v NATURPARKU Dolný Žitný ostrov

Propagácia zelenej dopravy osôb

EV-6 EUROVELO 6, Prístavný most - Štúrovo

Dĺžka (km): 156 km

Charakteristika: Medzinárodná cykloturistická trasa, ktorá spája Atlantický oceán s Čiernym morom.

Slovenská strana medzinárodnej trasy Eurovelo 6 tvorí alternatívu trasy vedenej v Maďarsku. Táto vetva začína pod Prístavným mostom v Bratislave, prechádza na druhú stranu rieky Dunaj a je vedená po novoupravených cyklochodníkoch až na hrádzu pri zimnom prístave. Po nej pokračuje k obci Hamuliakovo, kde opúšťa Bratislavský kraj a následne pokračuje cez Trnavský kraj popri vodnom diele Gabčíkovo až k samotným plavebným komorám na ňom. Tu je možné navštíviť vyhliadkovú vežu s výhľadom na celé vodné dielo. Z Gabčíkova trasa vedie opäť po hrádzi a za obcou Medveďov vchádza do Nitrianskeho kraja. Po dobrých hrádzach trasa prichádza do Komárna, kde schádza z hrázde a popri mohutnej protitureckej pevnosti prechádza mestom, križuje Vážsku cyklomagistrálu a cez cestný most prechádza ponad Váh, ktorý sa tu vlieva do Dunaja. V lokalite Malá lža trasa opäť vychádza na hrádzu, ktorá je novo vyasfaltovaná a po nej pokračuje až do obce Radvaň nad Dunajom, kde cyklotrasa vychádza na cestu č. I/63. To však iba na krátko, pred obcou Moča trasa opäť vychádza na hrádzu a tentokrát po nej pokračuje až pred samotné Štúrovo. S výhľadom na mohutnú Ostrihomskú katedrálu trasa pred Štúrovom schádza z hrázde a cez obec Obid po asfaltových cestách prichádza do Štúrova. Trasa prechádza okrajom mesta až k mostu cez Dunaj, kde prechádza do Maďarska a pokračuje ďalej už po maďarskej strane.

Vážska cyklomagistrála Komárno – Kolárovo

Cyklotrasa vedie po Vážskej hrádzi s asfaltovým povrchom a vyhýba sa obciam, takmer celá je v prírode.

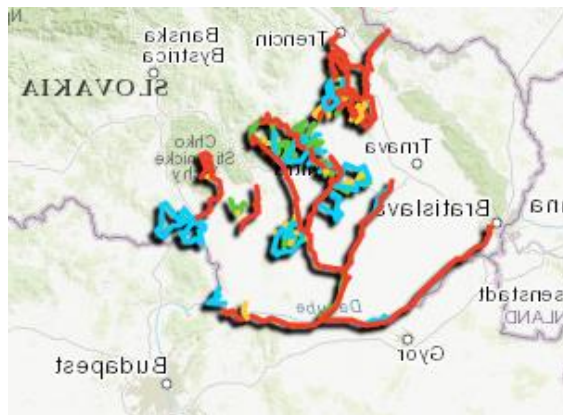
Dĺžka cyklotrasy je 21,3 km.

002 Vážska cyklomagistrála (Komárno - Kolárovo)

Charakteristika: Vážska cyklomagistrála je významnou diaľkovou cykloturistickou magistrálou spájajúcou Strečno a Komárno. Väčšinou vedie po udržiavanej hrádzi rieky Váh.

Úsek Vážskej cyklomagistrály (Komárno – Kolárovo) vedie po kvalitnom cyklochodníku, ktorý bol vybudovaný v roku 2014. Je nenáročná a vhodná i pre rodiny s deťmi či seniorov.

Trasa začína pri cestnom moste v meste Komárno na križovatke cykloturistických trás – prechádza tadiaľto medzinárodná trasa EuroVelo 6. Prechádza popod cestný most v Komárne, a pokračuje priamo po cyklochodníku. Postupne míňa miestnu časť Nová Osada i obec Kameničná, končí v meste Kolárovo. Z trasy sú veľmi pekné výhľady na rieku Váh, často sa tu cykloturisti môžu stretnúť s volavkami, divými kačkami i husami.

<https://nr.cykloportal.sk/cyklotrasy>

NÁUČNÉ CHODNÍKY V NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

Náučný chodník Čičovské mŕtve rameno

Je zameraný na informovanie o faune a flóre územia, ale prezentuje aj zaujímavosti, ktoré sa týkajú histórie, hydrologického režimu a ochrany NPR Čičovské mŕtve rameno. Chodník má dĺžku 5 km a 12 zastávok.

Náučný chodník Príbeh krajiny v SEV SAŽP Dropie

Náučný chodník informuje o vývoji osídlenia v závislosti od prírodných podmienok, predstavuje kľúčové momenty v histórii Dolného Žitného ostrova. Upriamuje pozornosť na negatívne javy v krajine a potenciálne riešenia. Trasa náučného chodníka vedie v areály SEV SAŽP Dropie, má 6 zastávok, ktoré dopĺňajú 3 interaktívne a 3 edukačné panely. Súčasťou náučného chodníka sú aj 2 pozorovateľne- jedna v areály, jedna celoročne voľna prístupná pri hlavnej ceste Zemianska Olča- Kolárova, v blízkosti SEV Dropie.

Súbor questov Príbeh krajiny Lúk

Prostredníctvom „hľadačiek“ alebo questov môžeme spoznávať a prežívať lokálne prírodné, kultúrne, historické alebo iné dedičstvo regiónu. Na rozdiel od náučných chodníkov ide o interaktívnu formu spoznávania regiónu. V CHVÚ Ostrovné lúky sú vytvorené tri samostatné questové trasy podľa dĺžky a náročnosti, ktoré pre návštevníkov pripravilo SEV SAŽP Dropie v spolupráci s BROZ.

V záujme využitia daností územia je potrebné neustále aktualizovať SWOT analýzu územia s cieľom uvedomiť si aktuálne potreby v území. Preto sme k spracovaniu analýzy pristúpili v nasledovných oblastiach: socio-ekonomická oblasť, životné prostredie, podnikanie, cestovný ruch, dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel, sociálne a komunitné služby.

Fungovanie NATURPARKu v budúcnosti bude musieť veľmi citlivo skĺbiť jednotlivé aspekty vplývajúce na rozvoj územia DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA. A múdro využiť zdroje, vrátane finančných prichádzajúcich do územia v budúcom programovom období 2021-2027.

2.2 SWOT analýza územia

	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY	PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
SOCIOEKONOMICKÁ OBLASŤ	• Dobrá poloha regiónu – blízkosť hraníc s Maďarskom; blízkosť 3 veľkých centier Európskeho významu Bratislava, Budapešť, Viedeň; blízkosť diaľnice M1 (Maďarsko) • Blízkosť inovačných pólov rastu – Győr, Komárno, Dunajská Streda • Dvojazyčnosť obyvateľstva (slovenský, maďarský jazyk) • Ekonomická zainteresovanosť obyvateľov na službách • Manuálna zručnosť, pracovitosť obyvateľov • Tradícia poľnohospodárstva v regióne • Vysoký počet kvalifikovanej pracovnej sily pre oblasť poľnohospodárstva • Vhodné podmienky pre rozvoj špecializovaných odvetví ŽV a RV v regióne • Tradícia spolupráce obcí (existencia viacerých mikroregionálnych združení v danom priestore) • Cezhraničná spolupráca – aktívna v kultúrnej a spoločenskej oblasti, čiastočne aj v podnikaní	• Zlá štruktúra zamestnanosti • Málo pracovných príležitostí pre obyvateľov v mieste bydliska • Odchod mladých ľudí z územia, starnutie obyvateľstva • Nízka kúpyschopnosť obyvateľov • Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľov, dlhodobá pod priemerom SR • Málo služieb obyvateľom • Slabá konkurencieschopnosť a výkonnosť existujúcich podnikov v regióne, • Málo nových podnikov, málo inovácií • Stagnácia poľnohospodárskej produkcie so zameraním na špecializovanú rastlinnú a živočíšnu výrobu • Zaostávajúca kvalita miestnych poľnohospodárskych a potravinárskych produktov • Chýbajúce alebo ekonomicky, či technicky neefektívne zavlažovacie systémy v RV • Slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie, voči dovážaným lacnejším produktom na trhu a z toho vyplývajúci nedostatočný odbyt domácej produkcie	• Hospodársky rast a oživenie ekonomiky Slovenska zabezpečí nové perspektívy pre obyvateľov územia • Vstup zahraničných firiem do ekonomiky územia • Efektívne čerpanie prostriedkov z fondov EU a domácich zdrojov – nové inovatívne projekty vytvoria nové možnosti • Rastúci záujem o prímestskú rekreáciu, - integrovaný, zelený, pomalý a zdravý cestovný ruch • Podpora územia zo zahraničia	• Nízky záujem o rozvojové projekty • Administratívna náročnosť prípravy a realizácie projektov • Nedostatok miestneho kapitálu neumožní realizovať rozsiahlejšie programy • Útlm poľnohospodárstva • Nevysporiadané vlastnícke vzťahy • Ďalšia pandémia, resp. iné nepredvídateľné celosvetové udalosti

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

	• Nedostatočné zastúpenie spracovateľov poľnohospodárskych a potravinárskych produktov • Nízke platové podmienky v oblasti poľnohospodárstva • Nedostatočná spolupráca a sieťovanie subjektov v regióne v záujme zvýšenia efektivity vykonávaných činností • Dlhé a neefektívne dodávateľské reťazce • Slabé využitie miestnych trhov		
• Dobrá kvalita životného prostredia • Atraktívna príroda • Žitný ostrov - obrovská zásobáreň podzemných vôd • Najúrodnejšia nížina na Slovensku • Vhodné klimatické podmienky • Najsuchšia a najteplejšia oblasť SR, vysoký počet letných dní • Unikátny ekosystém – existencia chránených území a biotopov európskeho a národného významu (Čičovské mŕtve rameno, Veľký Lél, Malý Ostrov, Apáli, Dunajské Luky atď.), unikátna flóra fauna • Termálne a minerálne pramene • Rieky Dunaj, Malý Dunaj, Váh a ich okolie • Kanály a jazerá • Nižšia urbanizácia územia	• Čierne skládky • Nízky podiel obcí a domácností napojených na kanalizáciu • Nízke environmentálne povedomie obyvateľov • Degradácia poľnohospodárskej pôdy zapríčinená dlhodobým používaním priemyselných hnojív • Nízka úroveň využívania OZE • Kanály a jazerá nie sú využívané/využívateľné pre turistické účely • Environmentálne záťaže ohrozujúce podzemné vody Žitného ostrova – dánska farma vo Veľkých Kosihách • Znečistenie Dunaja, Malého Dunaja a Váhu • Ohrozenie zásob pitnej vody na Žitnom ostrove • Nízka úroveň separácie odpadu	• Poľnohospodárstvo priaznivé pre životné prostredie • Zavádzanie nových technológií pri zhodnocovaní a recyklácii odpadu • Využívanie alternatívnych zdrojov energie • Zlepšenie poradenstva, osvetu a výchovy v oblasti životného prostredia v celom spektre života na Dolnom Žitnom ostrove • Pozorovanie zveri a vtáctva	• Rozširovanie období sucha a extrémnych výkyvov počasia spojených s klimatickými zmenami • Pomalá likvidácia čiernych skládok • Apatia väčšiny verejnosti k otázkam životného prostredia • Úbytok ornej pôdy a zhoršovanie sa jej kvality • Nedostatočné zabezpečenie zachovania a obnovy zelene pri nových investíciách, čo ešte

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

PODNIKANIE

• Možnosť zdravšieho životného štýlu na vidieku • Separovaný zber bioodpadov v záhradných komposterach • Vôľa spolupracovať pri riešení environmentálnych záťaží a spoločne postupovať na úrovni samospráv • Existencia environmentálnych centier – SAŽP SEV DROPIE, BROZ – Veľký Lél		• Nové programové obdobie 2021-27 – možnosti čerpania post-COVID 19 – fondov • Vznik NATURPARKU Podunajsko, resp. Žitný Ostrov, resp. Dolný Žitný ostrov ako príležitosti pre spoločný rozvoj územia, vrátane udržateľného cestovného ruchu	- znásobuje nedatívne dopady zmeny klímy • Prehlbujúce sa znečisťovanie životného prostredia divokými skládkami • Klimatické zmeny
• Dobrá geografická poloha – blízkosť Győr (125 00 obyvateľov) • Existencia životaschopných a kvalitných poľnohospodárskych podnikov s dlhoročnou tradíciou • Miestne a regionálne špeciality poľnohospodárskej a potravinárskej výroby • Gastronomická tradícia – výroba miestnych nápojov a potravín • Existencia značiek kvality Podunajsko-Dunamente a Product of Kukkonia • Dostatok voľných objektov vhodných (po úprave) na rozvoj podnikania • Výborné prírodno-historické danosti územia v oblasti rozvoja cestovného ruchu	• Nedostatočné zručnosti a schopnosti menších výrobcov potrebné k riešeniu odbytu vlastnej produkcie • Nedostatočné finančné kapacity existujúcich podnikov na modernizáciu a inovácie • Slabé zastúpenie podnikateľských subjektov v regióne DŽO, málo nových podnikateľských subjektov • Prílišná orientácia podnikov na poľnohospodárstvo, vysoké riziko straty stability regionálneho hospodárstva • Slabé zastúpenie a diverzifikácia podnikateľských subjektov, nízka úroveň spracovania a uvádzania produktov na trh • Zastarané technické a technologické vybavenie, zlý technický stav budov a objektov v poľn. podnikoch	• Narastajúci dopyt po domácich, regionálnych výrobkoch • Spolupráca a koordinovaný postup pri presadzovaní rozvojových zámerov prostredníctvom rozvoja a inštitucionalizácie medzisektorových partnerstiev • Intenzívnejšia spolupráca v rámci územia • Vhodné podnebné podmienky pre	• Vysoká obstarávacia cena inovatívneho technického a technologického vybavenia pre podniky • Nízka cena dovážaných poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov • Nízky podiel domácej produkcie vo väčších obchodných reťazcoch • Finančná náročnosť obstarania a

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

CESTOVNÝ RUCH

Široká ponuka stravovacích služieb v meste Komárno	- Nedostatočná spolupráca poľnohospodárskych a potravinárskych subjektov - Nedostatočná diverzifikácia alebo kvalita poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov v regióne - Zanedbaná spolupráca v budovaní miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovania na úrovni miestnej ekonomiky - Slabý marketing značky Podunajsko – Dunamente - Slabé využívanie on-line priestoru miestnymi podnikateľmi, organizáciami	- pestovanie konopného ľanu - Pestovanie konopného ľanu a jeho využitie pri výrobe širokej palety výrobkov ako pracovná príležitosť v území DŽO - Rozširovanie používateľov značiek kvality, ich spolupráca a umiestňovanie výrobkov na turisticky frekventované miesta	- technických a technologických zariadení - Globalizácia - Legislatívne zásahy do pestovania konopného ľanu
- Prírodný, kultúrny a historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, bohaté tradície a podujatia pre širokú verejnosť počas celého roka - Vysoké kultúrne povedomie obyvateľstva - Blízkosť termálnych kúpalísk – Komárno, Veľký Meder, Nesvady, Győr (HU) - Viacero mimovládnych organizácií, ktorých cieľom je zachovávanie miestnych tradícií propagácia miestnych špecifik - Tradícia vodných športov (profesionálnych aj amatérskych), turisticky zaujímavé vodné plochy rieka Dunaj, Malý Dunaj, Váh	- Zanedbaný stav turisticky zaujímavých objektov a miest, chýbajúca infraštruktúra - Zlý technický stav alebo chýbajúce prvky drobnej infraštruktúry (lavičky, striedky, smetné koše, stojany na bicykle a pod.) - Nedostatočné ubytovanie služby pre turistov hlavne na území obcí DŽO - Nedostatočná debarierizácia objektov CR - Chýbajúce doplnkové služby v ubytovacích zariadeniach CR (wellness, jazdenie na koni, požičovne bicyklov, ochutnávka miestnych výrobkov, organizovanie konferencií, obchodných stretnutí a pod.) a ich prepojenie - Chýbajúce služby pre znevýhodnené skupiny obyvateľov – deti, seniori, občania so	- Narastajúci záujem o agroturistické služby - Každoročný nárast počtu turistov (domácich aj zahraničných) - Efektívne čerpanie prostriedkov z fondov EU a domácich zdrojov – nové inovatívne projekty vytvoria nové možnosti - Rastúci záujem o prímestskú rekreáciu - Vznik nových pracovných miest v oblasti CR - Trend tzv. nového luxusu, ktorý je	- Administratívna náročnosť prípravy a realizácia projektov - Zaostávanie v rozvoji CR - Rastúca konkurencia na trhu CR medzi jednotlivými regiónmi

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

• Založená regionálna organizácia cestovného ruchu – Podunajsko, ktorej úlohou je turisticko-destinačný manažment • Pozitívne kroky vidieckeho turizmu v niektorých obciach napr. Zemné, Andovce, Čalovec a Zemiansky Olča • Uvedomelosť príležitostí pre región skrytých v cestovnom ruchu, doposiaľ nemasový charakter rozvoja • Dvojjazyčnosť obyvateľstva (slovenský, maďarský jazyk) • Na území regiónu Dolný Žitný ostrov sú vybudované úseky Dunajskej cyklistickej cesty vedúce pozdĺž Dunaja (ako časti kontinentálnej cyklotrasy EuroVelo 6: Atlantický oceán – Čierne more) od Bratislavy po Komárno - Štúrovo • Vodný mlyn Kolárovo, blízkosť vodných mlynov Dunajský Klátov, Jahodná, Jelka, Tomášikovo	zníženou schopnosťou pohybu (hipoterapia, animoterapia a pod.) • Nedostatočné turistické informácie v regióne vrátane informačných turistických tabúl, KIOSKov, informačných bodov • Chýbajúce propagačné materiály • Nedostatočný propagácia, marketing CR • Slabé jazykové znalosti miestnych poskytovateľov služieb CR • Nedostatočne rozvinutý vidiecky cestovný ruch a agroturistika • Sezónnosť služieb v CR, ako ak v poľnohospodárstve • Absencia ponuky integrovaných, zelených, pomalých a zdravých balíkov služieb • Nízke využívanie on-line priestoru pre propagáciu existujúcej ponuky jednotlivých aktérov	zameraný na malé skupiny návštevníkov s vysokou úrovňou personalizácie služieb • Trend „Bleisure“ – spojenie obchodných ciest s trávením voľného času • On-line možnosti na oslovenie potenciálnych klientov v cestovnom ruchu	
---	---	--	--

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

DOPRAVNÉ PREPOJENIE A DOSTUPNOSŤ SÍDIEL	• Dobrá dostupnosť územia • Vybudované úseky Dunajskej cyklistickej cesty vedúce pozdĺž Dunaja (ako časti kontinentálnej cyklotrasy EuroVelo 6: Atlantický oceán – Čierne more) od Komárna po Kravany nad Dunajom • Vypracovaná projektová dokumentácia na zvyšné úseky, ktorá bude prílohou k žiadosti o NFP • Európske multimodálne dopravné koridory s napojením na ČR, Nemecko, Maďarsko, Bulharsko a Poľsko (cez Žilinu) • Napojenie na diaľnicu M1 – Viedeň – Budapešť a D1 pri Nitre • Medzinárodná vodná cesta E80 – Dunaj a E81 Váh • Prístav v Komárne, blízkosť prístavu Győr	• Málo spojov verejnej dopravy (večerné, víkendové) • Zlý technický stav miestnych komunikácií • Chýbajúce chodníky • Zlý stav zastávok, staníc, parkovísk • Chýbajúca spolupráca v oblasti zabezpečenia spoločnej dopravy osôb (napr. zdieľaním dopravného prostriedku) • Nízka bezpečnosť na cestách, takmer žiadne cyklochodníky zabezpečujúce dopravu osôb do a zo zamestnania, alebo k verejným službám	• Dobudovanie a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov v obciach • Dobudovanie cykloturistických trás a cyklochodníkov v regióne	
SOCIÁLNE A KOMUNITNÉ SLUŽBY	• Existujúci systém terénnych a ambulantných sociálnych služieb • Sociálne byty • Nájomné byty pre mladých v niektorých obciach	• Veľké množstvo sociálne slabých a znevýhodnených obyvateľov v regióne odkázaných na sociálnu pomoc • Nedostatočná kapacita existujúcich sociálnych zariadení • Nedostatočná kvalita poskytovania sociálnych služieb • Chýbajúce obecné a mestské komunitné centrá, nedostatočná infraštruktúra existujúcich	• Skrášlenie a úprava verejných priestranstiev v obciach • Migrácia z okolitých miest zlepši demografické zloženie • Posilnenie obytnej funkcie obcí podporovaním IBV a nájomných bytov	• Nepriaznivý demografický vývoj • Nezáujem ľudí o veci verejné – konzumný spôsob života • Zvyšujúci sa počet občanov (trvalo) odkázaných na sociálnu pomoc (napríklad starších občanov, ťažko zdravotne)

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

	• Nedostatočná dostupnosť sociálnych a komunitných služieb pre všetky skupiny obyvateľov • Nedostatočne rozvinuté terénne a ambulantné sociálne služby • Veľký počet nezamestnaných, ktorým hrozí sociálne vylúčenie		postihnutých a podobne) • Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a udržiavanie technickej a sociálnej infraštruktúry
• Snaha o zachovanie tradícií • Existencia občianskych združení, neziskových organizácií úzko spolupracujúca so samosprávou a podnikateľmi na lokálnej úrovni	• Zlý technický stav drobnej infraštruktúry, miestnych komunikácií, chodníkov, mostíkov, záchytných parkovísk, autobusových zastávok, staníc, verejných priestranstiev • Obmedzená verejná doprava medzi mestami a vidieckymi oblasťami regiónu • Prevažne cesty II. a III. Triedy v relatívne zlom technickom stave • Nedostatočná cyklo-infraštruktúra • Zlý technický stav odvodňovacích kanálov, vodných priekop, ktoré odvádzajú dažďovú vodu v období privalových dažďov, zároveň znemožnené využitie pre turizmus • Veľké množstvo zastaraných alebo chýbajúcich detských ihrísk, verejných športovísk, verejných priestorov určených na organizovanie kultúrnych činností (amfiteátre) • Chýbajúce priestory pre obecné komunitné aktivity, priestory pre podnikateľskú činnosť	• Dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci • Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich školských a predškolských zariadení • Budovanie viacúčelových športovo – oddychových areálov a detských ihrísk v obciach • Zvyšovanie účasti občanov na rozhodovaní a riadení rozširovaním informatizácie a sieťovaním	• Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a udržiavania technickej a sociálnej infraštruktúry • Nevyužitie chátrajúcich objektov kultúrneho a historického významu • Úpadok kultúry a tradícií

	• Nevyhovujúci technický stav domov smútku, cintorínov, neexistencia urnových múrov • Veľké množstvo nevyužitých chátrajúcich objektov v centrách obcí • Zvýšená kriminalita a vandalizmus • Poddimezované rozpočty obcí neumožňujú realizovať investičné aktivity • Nízka úroveň podpory podnikateľov zo strany obcí		
--	---	--	--

2.3 Aktivity a organizácie v území

Regionálny rozvoj, predovšetkým však turizmus a rekreácia sú úzko späté s celkovou úrovňou organizácie v rámci územia. Je jedným z faktorov vidieckeho rozvoja a je ním priamo ovplyvňovaná. V záujme efektívnej deľby práce s cieľom čo najlepšie využívať zdroje existujúce v území je potrebná spolupráca všetkých aktérov v území. Preto sme zosumarizovali relevantné aktivity realizované v území, ktoré sú východiskom pre plánovanie do budúcnosti. Zároveň uvádzame aktérov pôsobiacich v rámci rozvojových aktivít v území.

V rámci spolupráce obcí v území ZODŽO boli realizované nasledovné projekty:

názov projektu/projektov	Kompostujeme v Podunajsku! Kompostujeme na Žitnom ostrove!		
realizátor	Združenie obcí Dolného žitného ostrova		
popis projektu	Cieľom bolo predchádzanie vzniku biologického odpadu prostredníctvom nákupu 3576 kusov záhradných kompostérov do domácností 14 obcí: Bodza, Andovce, Bodzianske Lúky, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Holiare, Klížska Nemá, Komoča, Lipové, Sokolce, Tôň, Trávník, Veľké Kosihy.		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2018-2019	Kohézny fond, Slovenská agentúra životného prostredia	415 166,95 EUR	10

názov projektu	Miestne akčné skupiny pre lepšie Európske komunity - Local Action Groups for better EU Communities - LAGs4EU
realizátor	LAG Sredisnja Istra – HR, partneri: Miestna akčná skupina Združenie Dolný Žitný ostrov, Razvojni center Srca Slovenije - SLO Regional Economic Development Association for Herzegovina-REDA - BIH GAL VENEZIA ORIENTALE - IT Unitatea Administrativ-Teritoriala Judetul Bistrita-Nasaud-RO AGENTIA PENTRU DEZVOLTARE REGIONALA SUD-VEST OLTENIA Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego Spolka Akcyjna - PL MAS Hanacké Království z.s. – CZ.

popis projektu	Cieľom projektu je výmena know-how medzi miestnymi akčnými skupinami v krajinách EU, posilnenie inštitúcie občianstva v Európskej únii a zlepšenie podmienok pre demokratickú a občiansku participáciu na úrovni EÚ. Do projektu sú zapojené ďalšie MAS, rozvojové, občianske a spoločenské organizácie podporujúce regionálny rozvoj na miestnej úrovni. Spolu 18 partnerov z 9 krajín, a to z Chorvátska, Slovinska, Bosny a Hercegoviny, Rumunska, Poľska, Talianska, Čiech, Litvy a zo Slovenska. V rámci projektu sa bude konať 9 trojdňových podujatí v deviatich krajinách projektových partnerov. Na podujatiach si účastníci budú vymieňať skúsenosti z oblasti zapájania občanov do regionálnych rozvojových aktivít, prezentovať príklady dobrej praxe a spôsoby zlepšenia transparentnosti a demokracie v politike komún. Súčasťou podujatí budú diskusie na témy ako kultúra a kultúrne dedičstvo, rozvoj vidieka, ochrana životného prostredia a mladí podnikatelia. Okrem toho účastníci predstavia EU programy a projekty, ktoré úspešne realizovali. Predstavia príklady dobrej praxe prístupu LEADER a spôsoby zapojenia dobrovoľníkov do regionálneho rozvoja. Projektoví partneri sa budú usilovať o to, aby stratégie a aktivity miestnych akčných skupín odzrkadľovali potreby a túžby občanov. Realizácia projektu sa začala podujatím, ktoré zorganizovala MAS ZDŽO na Slovensku v dňoch 10. – 12. júla 2015. Stretnutia pokračovali v Pazine v dňoch 22.-24.7.2015, ďalej budú organizované v Bosne a Hercegovine, Čechách, Rumunsku, Taliansku, Poľsku a v Slovinsku v roku 2016. Záverečné podujatie projektu sa uskutoční v meste Craiova v Rumunsku v roku 2017.		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2015-2017	EU: EACEA EUROPE FOR CITIZENS 2.2: Network of Towns	150 000 EUR	0

názov projektu	Poskytnutie dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu implementácie Integrovaných stratégií miestneho rozvoja pre Miestne akčné skupiny na území Nitrianskeho samosprávneho kraja
realizátor	Miestna akčná skupina Združenie Dolný Žitný ostrov
popis projektu	V priebehu rokov 2009-2017 sme realizovali 107 projektov. Začali sme tak proces reálnej spolupráce subjektov na miestnej úrovni. Realizovali sme projekty v Opatrení 1: Obnova obcí, 2: Rozvoj vidieckej spoločnosti a podpora tradícií, 3: Chod MAS a 4.2 Spolupráca. Napr.: úprava verejných priestranstiev, systémy informačných, orientačných a propagačných tabúl, tabule LEADER pri vstupe do každej obce, výsadba stromoradia, rekonštrukcia verejných priestranstiev, výstavba chodníkov, vybudovanie

	protipovodňovej plochy, rekonštrukcia a rozšírenie verejných rozhlasov, modernizácia autobusových zastávok, budovanie detských ihrísk, SKATE parku a IN-LINE dráhy, zakúpenie propagačných stanov a lavíc na podujatia ako napr. Kohútí festival v Kameničnej, Slávnosti tradičných ľudových piesní a tancov v Klíšskej Nemej kde bola propagovaná MAS Združenie Dolný Žitný ostrov, vydanie publikácií, propagačných skladačiek, účasť na konferencii v Tate (MR), environmentálne projekty – osвета v území realizovaná poľovníkmi, resp. inými mimovládnymi opatreniami. Dobrovoľnícke aktivity vykonávali dobrovoľníci z obcí, neziskových organizácií a podnikatelia z nášho územia. V roku 2019 a 2020 získali podporu aj držitelia značky kvality, ktorí si zakúpili rôzne stroje, ktoré im umožnia zrýchliť a rozšíriť výrobu potravín z regionálnych surovín. Informovanie verejnosti a zverejňovanie výziev prebiehalo každoročne prostredníctvom: - informácie zverejnenej na vlastnej web stránke – na titulnej strane www.masdolnyzitnyostrov.biznisweb.sk - verbálnych oznamov odvysielaných v obecnych rozhlasoch - zverejnenia Výzvy na obecnych informačných tabuliach, - informačných seminárov organizovaných vo všetkých obciach územia MAS		
rok	donor	dotácia	% spolufin.
2009-2020	Nitriansky samosprávny kraj	387 575,60 000 EUR	5-40%

Informácie: www.leadersnsk.sk

názov projektu	Poskytnutie dotácií z rozpočtu Nitrianskeho samosprávneho kraja na podporu implementácie Integrovaných stratégií miestneho rozvoja pre Miestne akčné skupiny na území Nitrianskeho samosprávneho kraja
realizátor	Miestna akčná skupina Most Priateľstva – Hídverők
popis projektu	V priebehu rokov 2011-2014 sme realizovali 31 projektov. Začali sme tak proces reálnej spolupráce subjektov na miestnej úrovni. Realizovali sme projekty v Opatrení 1: Obnova obcí, 2: Rozvoj vidieckej spoločnosti a podpora tradícií, 3: Chod MAS a 4.2 Spolupráca. Napr.: rekonštrukcie miestnych rozhlasov, systémy informačných, orientačných a propagačných tabúl, rekonštrukcia v múzeu, budovanie detských ihrísk, vytvorenie oddychových zón, modernizácia tržnice, modernizácia autobusových zastávok, účasť na konferencii v Tate (MR), propagácia MAS „Hídverők – Most priateľstva“, spoluorganizácia kultúrnych podujatí, napr. Gastro-vínneho festivalu v Modranoch, Rímskeho dňa v Iži,

	Burčiakového festivalu v Moči. Dobrovoľnícke aktivity vykonávali dobrovoľníci z obce, neziskových organizácií a podnikatelia z nášho územia. Informovanie verejnosti a zverejňovanie výziev prebiehalo každoročne prostredníctvom: - informácie zverejnenej na vlastnej web stránke MAS Most Priateľstva - verbálnych oznamov odvysielaných v obecných rozhlasoch - zverejnenia Výzvy na obecných informačných tabuliach, - informačných seminárov organizovaných vo všetkých obciach územia MAS		
rok	donor	dotácia	% spolufin.
2011-2014	Nitriansky samosprávny kraj	60 083 EUR	5-40%

názov projektu	Regional brands of quality		
realizátor	Miestna akčná skupina Združenie Dolný Žitný ostrov		
popis projektu	Projekt bol zameraný na uplatňovanie a podporu regionálnych značiek kvality, ktoré propagujú regionálne produkty a služby. Cieľom ich zavádzania je podporiť regionálnych výrobcov a poskytovateľov služieb pri neustálom zvyšovaní kvality ich produktov a podporiť regionálnu ekonomiku. Predmetom projektu je spoločný 3-dňový workshop zameraný na prezentáciu a výmenu skúseností a vydanie publikácie venovanej skúsenostiam z vyšehradských krajín.		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2012	Medzinárodný vyšehradský fond	8 584 EUR	30
názov projektu	„Upracme si Podunajsko!“		
realizátor	Obce MAS Združenie Dolný Žitný ostrov v spolupráci s mikroregiónom Most priateľstva, Združením samospráv regiónu Bakony (MR), mestom Ács, obcami Gönyű, Neszmély (MR)		
popis projektu	Upratovanie v 35 ďalších obciach, zariadenia pre prijímanie návštevníkov v obciach Tôň, Chotín, Zlatná na Ostrove, Búč, Gönyű a Ács, vyhliadkové veže vo Veľkých Kosihách a Kravanoch nad Dunajom, pontón v Klížskej Nemej, drobné zariadenia pre prijímanie návštevníkov v 35 podunajských obciach v MR a SR		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
10/2012-9/2013	ERDF (VATI Kht.) & ŠR (MPaRV SR)	964 253,64 EUR	5%

názov projektu	„Pre čistejšie Podunajsko“
----------------	----------------------------

realizátor	Obce MAS Združenie Dolný Žitný ostrov v spolupráci s mikroregiónom Most priateľstva, obcou Gönyü (MR) a ďalšími 5 obcami z MR		
popis projektu	Čistenie 50 km úseku brehu Dunaja, zariadenie pre prijímanie návštevníkov v obciach Veľké Kosihy a Iža, drobné zariadenia pre prijímanie návštevníkov v 10 podunajských obciach v MR a SR		
rok	donor	rozpočet	% spolu fin.
10/2010-9/2011	ERDF (VATI Kht.) & ŠR (MPaRV SR)	490 000 EUR	5%

názov projektu	„Regionálna skládka odpadov“		
realizátor	12 obcí mikroregiónu DŽO		
popis projektu	Vybudovanie zariadenia na ukladanie a zneškodňovanie komunálneho odpadu produkovaného v regióne Dolného Žitného ostrova. Registrovaná regionálna skládka odpadov vo Veľkých Kosihách, ktorá je funkčná od roku 2000 a slúži širšiemu regiónu. Ekologická skládka odpadov bude slúžiť 12 obciam na 4 - 6 rokov (plánované rozšírenie na 35 rokov)		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2000	MŽP SR	20 mil. SKK	50

názov projektu	„PHSR Mikroregiónu Združenie obcí Dolného Žitného ostrova“		
realizátor	Združenie obcí Dolného Žitného ostrova		
popis projektu	Vypracovanie PHSR mikroregiónu, organizovanie workshopov, seminárov		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2005	PHARE ECOSOC- MVaRR SR, APRR	14 980 EUR	0

názov projektu	„Mikroregionálni manažéri“		
realizátor	Združenie obcí Dolného Žitného ostrova a Združenie obcí Most Priateľstva		
popis projektu	Facilitácia obyvateľov a organizácií mikroregiónu, vytvorenie Katastra investičných príležitostí, podpora pri generovaní a vypracovaní nových projektov		
rok	donor	rozpočet	% spolufin.
2005	PHARE - MVaRR SR, APRR	47 804 EUR	0

názov projektu	„Integrovaný systém kooperácie obcí v technickej príprave a zabezpečovaní miestne významných infraštruktúrnych projektov“		
realizátor	Združenie obcí Dolného Žitného ostrova a Združenie obcí Most Priateľstva		
popis projektu	Facilitácia obyvateľov a organizácií mikroregiónu, vytvorenie Katastra investičných príležitostí, podpora pri generovaní a vypracovaní nových projektov		
rok	donor	rozpočet	% spolufin .
2005	PHARE - MVaRR SR, APRR	135 000 EUR	25

názov projektu	„Prieskumy a rozbor s krajinno-ekologickým plánom, PHSR pre obce v mikroregióne“		
realizátor	Združenie obcí Dolného Žitného ostrova a Združenie obcí Most Priateľstva		
popis projektu	facilitácia obyvateľov a organizácií mikroregiónu, vytvorenie Katastra investičných príležitostí, podpora pri generovaní a vypracovaní nových projektov, Búč, Okoličná na Ostrove, Zemné		
rok	donor	rozpočet	% spolufin .
2005	PHARE ECOSOC- MVaRR SR, APRR	49 984 EUR	0

Ďalšie aktuálne aktivity v území

Spolupráca blízkych miest v rámci EGTC PONS DANUBII v oblasti turizmu:

Projekt INSIGHTS financovaný INTERREG Danube Transnational Programme - Integrované, pomalé, zelené a zdravé stratégie cestovného ruchu spolufinancovaný z fondov Európskej únie EFRR a IPA je projekt, do ktorého je zapojených 13 partnerov z Rakúska, Bulharska, Chorvátska, Maďarska, Nemecka, Rumunska, Srbska, Slovenska a Slovinska) s cieľom, aby sa ich región stal ešte príťažlivejším pre turistov.

Rámcovým cieľom projektu je rozvoj ekologicky zameraného a zdravého cestovného ruchu založeného na prírodnom a kultúrnom dedičstve regiónu v záujme toho, aby sa región stal atraktívnejším pre turistov. K dosiahnutiu tohto cieľa sú potrebné parciálne výstupy projektu realizované s aktívnym zapojením miestnych zainteresovaných strán (stakeholderov) počas trvania celého projektu. Výsledkom spolupráce je 8 integrovaných, trvalo udržateľných stratégií cestovného ruchu vypracovaných spoločne na základe Usmernení pre formuláciu strategických cieľov, ktorá je vhodným podkladom na vytvorenie stratégií cestovného ruchu aj pre ďalšie oblasti Podunajského regiónu.

Vízia

Zdroj: Stratégia rozvoja integrovaného a trvalo udržateľného cestovného ruchu v širšom regióne Pons Danubii

Silnou stránkou regiónu ((okres Komárom (HU), okres Kisbér (HU), okres Oroszlány (HU), okres Tata (HU), okres Komárno (SK)) obohatený o okresy Ostrihom (HU) a Nové Zámky (SK)) je, že na maďarskej a slovenskej strane existujú dobre fungujúce miestne a regionálne DMO organizácie a obce sú ochotné spolupracovať na rozvoji cezhraničného cestovného ruchu. Doteraz predstavovala najväčší problém absencia spolupráce, miestni aktéri sa v rámci turizmu sústreďovali len na vlastný región. Prvým krokom spoločného „cezhraničného“ myslenia by mal byť rozvoj solídnej cezhraničnej spolupráce miestnych a regionálnych aktérov v oblasti cestovného ruchu (Strategický cieľ 1), najmä organizácií DMO zo slovenskej a maďarskej časti regiónu. Najdôležitejším krokom na dosiahnutie tohto cieľa je vytvoriť formálny rámec spolupráce. Rôzni aktéri turizmu z oboch strán cezhraničného regiónu by mali spoločne hľadať možnosti vo výzvach na predkladanie návrhov a rozvíjať spoločné projekty s cieľom získať finančnú podporu pre tvorbu spoločných produktov cestovného ruchu. Vypracovanie spoločných tendrov je preto tiež veľmi dôležitým krokom k dosiahnutiu Strategického cieľa č. 1. Mali by sa vytvoriť aj spoločné informačné strediská, v ktorých môžu turisti získať informácie o zaujímavostiach a kultúrnych podujatiach v celom cezhraničnom regióne. Ďalším dôležitým krokom je napojenie miestnych aktérov z Maďarska a Slovenska vrátane majiteľov hotelov, reštaurácií, iných stravovacích služieb, kúpeľov, múzeí, pevností do aktívneho rozvoja cezhraničného cestovného ruchu. Z tohoto hľadiska sú veľmi dôležité aj odborné stretnutia, workshopy organizované s cieľom získať know-how vo zvyšovaní úrovne ponúkaných služieb a produktov a podporiť a rozvíjať uvažovanie v spoločnom cezhraničnom regióne.

Úzka cezhraničná spolupráca je základom rozvoja cezhraničného cestovného ruchu (strategický cieľ č. 2). Cezhraničný región je bohatý na prírodné a kultúrne dedičstvo tak

na maďarskej ako aj na slovenskej časti regiónu, na oboch stranách sa organizuje množstvo festivalov. V rámci trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu už existujú rôzne iniciatívy, sú však ešte len v počiatočnej fáze, najmä pokiaľ ide o ich cezhraničnú povahu. V záujme dosiahnutia tohto cieľa boli už prijaté niektoré opatrenia. Tieto aktivity získali v rebríčku hodnotenia 3. miesto (zoznam prírodných a kultúrnych zdrojov, garantované služby, programové balíky, vyhliadkové miesta, miestna gastronómia a víno). Na 4. miesto sa dostali úlohy podporujúce nasledovné ciele: cyklotrasy, vytvorenie miestnych vodných prístavov a pútnické trasy. Infraštruktúra pre tieto aktivity je už vytvorená alebo jej rozvoj stále prebieha. Jedným z najväčších problémov je však dostupnosť jednotlivých destinácií a zabezpečenie kombinovateľnosti spôsobov dopravy. Posledné 2 ciele boli zaradené na 5. miesto, pretože k ich riešeniu je potrebná spolupráca orgánov samosprávy a miestnych aktérov.

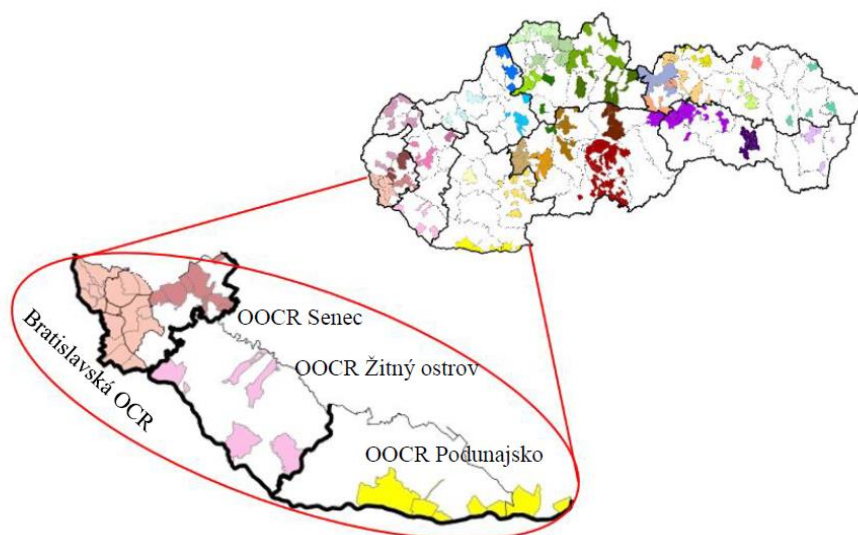
Strategickým cieľom č. 3 je vypracovanie spoločnej marketingovej stratégie pre celý región s cieľom podporiť príťažlivosť širšieho cezhraničného regiónu Pons Danubii pre turistov. Územie je bohaté na kultúrne dedičstvo a turistické zaujímavosti, ale bez dobrej komunikácie je ťažké osloviť cieľové skupiny. V prvom rade je potrebné zaviesť monitorovací systém, na základe neho uskutočniť prieskum trhu a pomenovať cieľové skupiny, a tak získať presné informácie o aktéroch regiónu a spoznať aj názor turistov. Potom je potrebné sformulovať poslanie regiónu a vytvoriť jeho jednotný imidž a značku. Dobrá komunikácia je rozhodujúca nielen pre dosiahnutie strategického cieľa č. 3, ale aj pre celkové zatraktívnenie regiónu pre turistov.

Iniciatíva Malý Dunaj

Zameriava na celé územie Malého Dunaja a jeho rozvoj. Ide o iniciatívu, ktorej cieľom je spájanie aktérov v záujme rozvoja územia a cestovného ruchu. Zameriava sa aj na rozvoj cykloturistiky a prepojenie územia Malého Dunaja zo severnej strany (Senec, Galanta, Šaľa) aj z juhu, ktoré má potenciál pre vytvorenie cyklo-magistrály, väčších tematických cyklookruhov okolo Dunaja, Malého Dunaja a v tejto oblasti aj Váhu. Ich aktivity sa sústreďujú na podporu a povzbudenie miestneho obyvateľstva na území Malého Dunaja k rozvoju cestovného ruchu (prevádzkovanie zariadení, starostlivosť o životné prostredie a sieťovanie).

OOCR na území
Podunajska

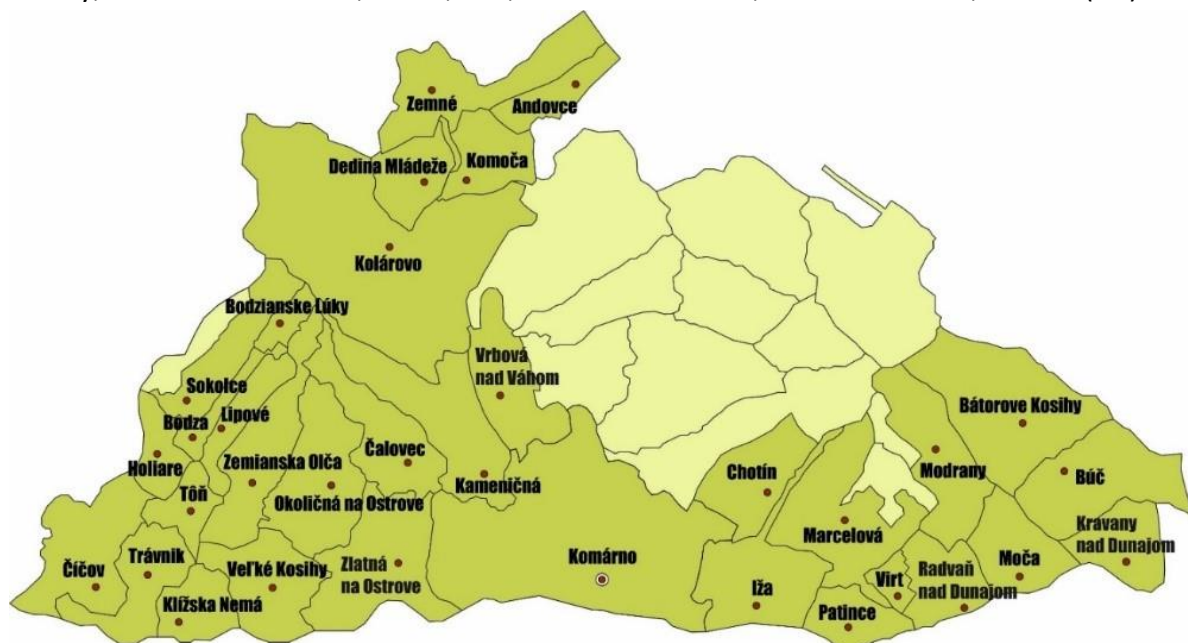
Zdroj: Stratégia
rozvoja
a marketingová
stratégia turistickej
destinácie Malý
Dunaj, 2018

Miestne akčné skupiny v území:

Miestna akčná skupina Podunajsko: Baloň, Kľúčovec, Okoč, Pataš Sap, Boheľov, Čiližská Radvaň, Medveďov, Ňárad, Padáň, Veľký Meder, Dolný Štál, Brestovec (KN)

Miestna akčná skupina ZDRUŽENIE DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV: Andovce (NZ), Bátorove Kosihy, Bodza, Bodzianske Lúky, Búč, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Holiare, Chotín, Iža, Kameničná, Klížska Nemá, Kolárovo, Komárno, Komoča (NZ), Kravany nad Dunajom, Lipové, Marcelová, Modrany, Okoličná na Ostrove, Patince, Radvaň nad Dunajom, Sokolce, Tôň, Trávník, Veľké Kosihy, Vrbová nad Váhom, Moča, Virt, Zlatná na Ostrove, Zemianska Olča, Zemné (NZ)

Obce ZDRUŽENIA OBCÍ DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA sú aj členmi Miestnej akčnej skupiny ZDRUŽENIE DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV www.masdolnyzitnyostrov.sk, ktorá funguje ako verejno-súkromné partnerstvo územia LEADER, ktorého sedem základných princípov/ kľúčových znakov je:

1. Zdola – nahor : Prístup zdola nahor
2. Partnerstvá : Verejno-súkromné partnerstvá: MAS ZDŽO rozhoduje o smerovaní a obsahu stratégie miestneho rozvoja vidieka a robí rozhodnutia o rôznych projektoch, ktoré sa majú financovať
3. Multisektorový prístup : Integrované a viacsektorové akcie prepojené a koordinované ako súdržný celok
4. Územná stratégia : Oblastná stratégia miestneho rozvoja zahŕňajúca 33 obcí
5. Inovácie : Uľahčovanie inovácie – stimulačný a novátorský prístup k rozvoju vidieckych oblastí (snaha o zmenu zmýšľania obyvateľov a organizácií v regióne)
6. Sieťovanie : Vytváranie sietí - inštitucionálne, vnútroštátne, regionálne a miestne siete
7. SPOLUPRÁCA : Národná a nadnárodná

Od roku 2017 MAS ZDŽO spolu s partnermi udeľuje regionálnu značku kvality PODUNAJSKO – DUNAMENTE. Znak kvality „PODUNAJSKO - DUNAMENTE“ môžu získať výrobky a produkty vyrobené v Podunajsku. Cieľom udelenia a používania znaku je zviditeľniť a podporiť producentov, ktorí vykonávajú svoju činnosť kvalitne, s dôrazom na pestovanie a zachovávanie miestnych, regionálnych tradícií. Znak garantuje pôvod výrobku v regióne, predstavuje kvalitu a priamu spätosť s tradíciami regiónu.

Zoznam držiteľov regionálnej značky kvality Podunajsko – Dunamente:

	Názov	Činnosť	Adresa	Web
1.	Ing. Ján Karkó - ATTRACT	víno pivnica VINTOP	Búč	www.vintop-karko.sk
2.	GEORGINA, s.r.o.	syr, syrové výrobky a víno, GEORGINA FARMA	Kolárovo	www.georginafarma.sk
3.	Bálint Pémm H-Level	mak a makové výrobky	Patince	www.kralovstvomaku.sk
4.	Ing. Gejza Varga	ovocné šťavy a sušené ovocie	Kravany nad Dunajom	www.juznesady.sk
5.	Zalán Csizmadia - ZALIWAY	mäso a mäsové výrobky	Tôň	
6.	Pekáreň F&K	pekárenské výrobky	Komárno	www.pekarenfk.szm.com
7.	Mgr. Szegi Daniel	víno	Moča	---
8.	Zoltán Németh	med a medové výrobky	Iža	---
9.	Ing. Zoltán Matušek - A.Z.I.	víno, AMICIUS pivnica	Bátorove Kosihy	amicus.sk/index.php/sk
10.	Dolník Attila - DoWin	víno pivnica DoWin	Bátorove Kosihy	---
11.	Eduardo's Chilli Farm	výrobky z papriky	Komárno - Hadovce	www.eduardos.sk
12.	Fruit Distillery s.r.o.	ovocné destiláty	Marcelová	www.fruitdistillery.sk
13.	Adriana Fintová	konzervovaná zelenina a ovocie	Kravany nad Dunajom	---
14.	Tibor Vajlik	med, včelárstvo Lőgörpuszta	Zemianska Olča	---
15.	Včelárstvo Pajor	Pajor méhészet - med, medové výrobky a včelí peľ	Komárno	---

16.	Marek Pastorek	med, medové výrobky a včelí peľ	Hurbanovo	---
17.	Nicolas Kajtár	tekvicové jadierka	Marcelová	tokmag-hu.webnode.sk
18.	Mangalica , s.r.o.	mäsové výrobky	Hurbanovo	www.mangalicafarma.sk
19.	PD. Sokolce	mlynárske výrobky, múka	Sokolce	www.spaldovevyrobky.sk
20.	BORVIN, s.r.o.	víno	Gbelce	www.borvin.sk
21.	P.K.S. Agro farm s.r.o.	mäsové výrobky	Búč	---

Občianske združenie Kukkonía

Združenie je členom OOCR Žitný ostrov. Všeobecne deklarovaným územím pôsobenia je Žitný ostrov. Pre toto územie združenie prezentuje a vytvára vlastnú značku destinácie „Kukkonía“ (čarovná rozprávková krajina). Poskytuje detailné informácie o možnostiach trávenia voľného času vo všetkých oblastiach, vrátane aktivít vodnej turistiky a cykloturistiky (samostatná sekcia „dobrodružstvá na ostrove“). Na stránke publikovala niekoľko článkov o vodnej turistike na Malom Dunaji („Vodné športy v Kukkoníi“, vrátane informácií o požičovniach a splavoch). V minulosti mala menší projekt na podporu cykloturistiky „Cyklotrasy – rozvoj turistického informačného systému – projekt Zelené oázy“. Občianske združenie Kukkonía vytvára imidž tvorbou mena destinácie a je významným subjektom v destinačnom manažmente. Od roku 2015 má vytvorenú vlastnú značku regionálnych produktov a služieb „Product of Kukkonía“ (<http://kukkonía.sk>).

Mikroregióny a ZMOS v okrese Komárno

Združenie obcí dolného Žitného ostrova:

Andovce, Bodza, Bodzianske Lúky, Brestovec, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Holiare, Kameničná, Klížska Nemá, Kolárovo, Komoča, Lipové, Okoličná na Ostrove, Sokolce, Tôň, Trávník, Veľké Kosihy, Zlatná na Ostrove, Zemianska Olča, Zemné

Združenie obcí Most priateľstva - Hídverő Társulás:

Bátorove Kosihy, Búč, Chotín, Iža, Kravany nad Dunajom, Marcelová, Modrany, Patince, Radvaň nad Dunajom, Vrbová nad Váhom, Moča, Virt

Združenie obcí – Mikroregión Hurbanovo a okolie:

Hurbanovo, Svätý Peter, Imeľ, Nesvady, Bajč, Martovce, Mudroňovo, Dulovce, Pribeta

Združenie miest a obcí okresu Komárno

Bajč, Bodza, Bodzianske Lúky, Brestovec, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Holiare, Hurbanovo, Imeľ, Iža, Kameničná, Klížska Nemá, Kolárovo, Komárno, Kravany nad Dunajom, Lipové, Marcelová, Martovce, Modrany, Nesvady, Okoličná na Ostrove, Patince, Pribeta, Sokolce, Svätý Peter, Trávník, Veľké Kosihy, Zemianska Olča

Okres Dunajská Streda:

Združenie obcí Mikroregión Klátovské rameno: Dunajský Klátov, Horné Mýto, Jahodná, Malé Dvorníky, Ohrady, Topoľníky, Trhová Hradská, Veľké Dvorníky, Kútniky, Mad, Povoda, Vrakúň

Združenie obcí Medzičilizia: Čilizská Radvaň, Baloň, Klúčovec, Medved'ov, Sap, Nárad a Pataš, Dolný Štál, Bohelov, Padáň, Okoč, Sokolce, Brestovec, Bodza, Holiare, Klížska Nemá, Trávník, Čičov, Veľký Meder, Okoličná na Ostrove

Združenie miest a obcí Žitného ostrova: Bajč, Baka, Baloň, Báč, Bátorove Kosihy, Bellova Ves, Blahová, Blatná na Ostrove, Bodíky, Bodzianske Lúky, Bohelov, Brestovec, Búč, Čakany, Čenkovce, Čičov, Čilizská Radvaň, Chotín, Dobrohošť, Dolný Bar, Dolný Štál, Dunajská Streda, Dunajský Klátov, Gabčíkovo, Holice, Horná Potôň, Horné Mýto, Horný Bar, Hubice, Hurbanovo, Imeľ, Jahodná, Janíky, Jelka, Jurová, Klúčovec, Kostolné Kračany, Kráľovičove Kračany, Kravany nad Dunajom, Kútniky, Kvetoslavov, Kyselica, Lehnice, Lúč na Ostrove, Macov, Mad, Malé Dvorníky, Marcelová, Martovce, Matúškovo, Medved'ov, Michal na Ostrove, Mierovo, Moča, Nárad, Nesvady, Nový Život, Ohrady, Okoč, Okoličná na Ostrove, Oľdza, Padáň, Pataš, Povoda, Potônske Lúky, Rohovce, Šamorín, Sap, Sokolce, Štvrtok na Ostrove, Topoľníky, Tôň, Trhová, Hradská, Trnávka, Trstená na Ostrove, Veľká Paka, Veľké Blahovo, Veľké Dvorníky, Veľké Kosihy, Veľký Meder, Vieska, Virt, Vojka nad Dunajom, Vrakúň, Vydrany, Zemianska Olča, Zlaté Klasy

Regionálne rozvojové agentúry

V zmysle zásady regionálnej politiky plnia Regionálne rozvojové agentúry v regiónoch úlohu nástrojov pre podporu rozvoja predovšetkým zaostávajúcich regiónov. Hospodársku aktivizáciu zaostávajúcich regiónov je možné dosiahnuť iba systémovou koordináciou v podpore investovania a realizáciou programov rozvoja prostredníctvom vládnych sektorových politík spolu s využitím prostriedkov zahraničnej pomoci (EÚ) a za aktívnej účasti samotných regiónov. Podľa zásad regionálnej politiky Slovenskej republiky RRA sú neziskové organizácie (združenie právnických osôb), ktoré aktivizujú ekonomický rozvoj regiónu inštitucionálnym spojením verejnej správy, súkromného sektora a tretieho sektora. RRA v regiónoch Slovenska:

plnia úlohu výkonných organizácií podpory regionálneho rozvoja, zabezpečujú úlohy vyplývajúce z potreby integrovaného a efektívneho využívania prostriedkov poskytovaných štátom, samosprávou a Európskou úniou, slúžia aj ako odborné pracoviská pre tvorbu regionálnych projektov a programov pre VÚC. Predpokladalo sa, že s postupom reformy verejnej správy a presunom kompetencií na samosprávne územné celky bude sieť agentúr slúžiť aj ako odborné pracoviská pre tvorbu regionálnych programov a projektov samotným samosprávnym útvarom. Stalo sa tak len v Nitrianskom samosprávnom kraji. Keďže ide o apolitické združenia miestnych zástupcov, na národnej úrovni sa postupne upúšťalo od ich podpory.

V území pôsobia:

Regionálna rozvojová agentúra Ister

Regionálna rozvojová agentúra Komárno

Regionálna rozvojová agentúra Šamorín

3. O projekte CHUTE PODUNAJSKEJ PRÍRODY DANUBE/NATURPARKS

Tento dokument bol vypracovaný v rámci projektu s názvom Chute podunajskej prírody, akronym DANUBE/NATURPARKS, ktorý je realizovaný s podporou Programu spolupráce INTERREG VA Slovenská republika – Maďarsko 2014-20 v rámci priority „PRÍRODA a KULTÚRA“.

Cezhraničný projekt reagoval na spoločné výzvy Dunajského regiónu, ktorými sú zachovanie a medializácia prírodného a kultúrneho dedičstva, záchrana biodiverzity, environmentálna osveta, zvyšovanie povedomia v regióne, vytváranie podmienok pre spoločný manažment vody a rizík a záchrana kultúrneho dedičstva, prispievanie k inteligentnému, trvaloudržateľnému a inkluzívnemu rastu okolia miest Komárno/Győr/Tata, podunajských chránených oblastí na ploche 121 339 ha.

Projekt bol realizovaný v súlade s princípmi NATUPARKov, ktoré sú založené na princípe INTEGROVANEJ OCHRANY. KRAJINU A PRÍRODU NECHRÁNIME PRED ĽUDMI ŽIJÚCIMI V ÚZEMÍ, ALE SPOLOČNE S NIMI!

Výstupmi projektu je 4000 vysadených stromov, kríkov, pracovným strojom čistené močiare, zemníky, kanály, hmyzie hotely, búdky, kamery, budy slúžiace na sledovanie vtákov, typické studne, informačné tabule a vstupné brány do NATURPARKu, drobná infraštruktúra, náučné chodníky, 2 enviro-vzdelávacie centrá, 1 rybárske turistické centrum, 1 typický vidiecky dom, stratégia, osвета a 1. Festival Chutí Podunajskej Prírody.

Hlavným (LEAD) partnerom je ZDRUŽENIE OBCÍ DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA (SK)

Hlavným cezhraničným partnerom je ÁLTAL - ÉR hydrorerulačné a rozvojové združenie (HU)

Partneri projektu: Slovenská agentúra životného prostredia – Stredisko environmentálnej výchovy DROPIE (SK), Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Obec Gönyű (HU), Obec Zlatná na Ostrove (SK), Bratislavské regionálne ochranárske združenie, Zväz **rybárov** Gönyű (HU), Obec Klížska Nemá

3.1 Predstavenie partnerov projektu

3.1.1 ZDRUŽENIE OBCÍ DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA

www.dolnyzitnyostrov.velkekosihy.sk

(ZODŽO)

Veľká väčšina obcí stojí pred potrebou riešiť značné množstvo problémov, ktoré sa nahromadili za predchádzajúce roky, ale aj tie, ktoré prináša súčasnosť a každodenný život. V tejto zložitej situácii sa ocitli aj obce Dolného Žitného ostrova. Reakciou celkom 21 obcí na vyššie uvedené sociálne ťažkosti bolo založenie mikroregionálneho združenia Združenie obcí Dolného Žitného ostrova, aby spoločne - na základe filozofie partnerstva - riešili nedostatky v životnom prostredí záujmového územia. Toto združenie okrem pravidelných stretnutí už malo možnosť pripraviť a zrealizovať aj niekoľko spoločných vyššie uvedených projektov, zameraných na aktivity mikroregionálneho významu. Dôležitými výstupmi týchto projektov sú okrem utuženia vzájomnej spolupráce aj vypracované živé dokumenty ako Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu ZoDŽO (vytvorený so zapojením širokej laickej a odbornej verejnosti), ale napr. aj Kataster príležitostí pohraničnej oblasti – Dolný Žitný ostrov, ktorý slúžil na propagáciu regiónu predovšetkým pre potenciálnych investorov. Mikroregión zriadil a prevádzkuje regionálnu skládku odpadov.

Mikroregión ZODŽO vznikol v roku 1998, odvtedy si starostovia 21 obcí pravidelne vymieňajú skúsenosti. Cieľom združenia je spolupráca pri riešení problémov presahujúcich katastre jednotlivých obcí, spoločné presadzovanie záujmov územia, medziregionálna a cezhraničná spolupráca.

V rámci projektu v území pribudlo: 3500 ks pôvodných druhov ovocných stromov a kríkov - hmyzie hotely – vahadlové studne – vtáacie búdky – pozorovateľne vtáctva – fotopasce –

dažďové záhrady – lavičky, smetné koše, altánky – kosačky – komunálne vysávače lístia -
stratégia NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV.

Brigády za účasti 2163 dobrovoľníkov v 20 obciach vysadili 3500 pôvodných druhov stromov, kríkov
a zasiali trávnu.

3.1.2 ÁLTAL – ÉR, NATURPARK GERECSÉ

Dátum získania názvu: 2013

Dátum získania názvu: 2013

Rozloha: 79 611 hektárov

Počet obyvateľov: 162 tisíc

Počet miest a obcí: 29

Mestá a obce: Annavölgy, Baj, Bajna, Bajót, Csolnok, Dág, Dunaalmás, Epöl, Héreg, Kocs, Lábatlan, Naszály, Neszmély, Nyergesújfalu, Sárísáp, Süttő, Szomód, Szomor, Tardos, Tarján, Tát, Tata, Tatabánya, Tokod, Tokodaltáró, Úny, Vértesszőlős a Vértestolna

Údaje: Združenie Által-ér (2890 Tata, Kossuth tér 1.; telefon: +36/30/247-0613); e-mail: gerecseNATURPARK@gmail.com),

Web: www.gerecseNATURPARK.eu

Motto: „**Kde sa pramene vôd a pútnické cesty stretávajú so svetom operencov...**“

K založeniu NATÚRPARKu Gerecse došlo v roku 2013. Niekoľko miest a obcí (celkovo 29) oblasti Gerecse súhlasilo so spoločnou cestou ku vzniku NATÚRPARKu Gerecse. K nim sa pripojili aj hospodárske a mimovládne organizácie.

Prírodné danosti a dedičstvo

Centrálnej časti NATÚRPARKu dominuje najvyšší bod oblasti, a to 633 metrov vysoký vrch Gerecse. Po oblastiach Bükk a Bakony hovoríme o tejto oblasti ako najviac bohatej na jaskyne, celkovo ich je 455. Západný okraj NATÚRPARKu zasahuje do doliny Által-ér a na východnej časti do mierne vlnitej doliny Kisalföld. Na severe zahŕňa, asi 50 km dlhé, údolie Dunaja, ktoré tiež patrí do oblasti Kisalföld. Oblasť, ktorá bola v minulosti ukrytá pred verejnosťou, ukrýva množstvo prírodných pokladov. Stredná a západná časť pohoria je súčasťou Chránenej krajiny oblasti Gerecse od roku 1977, ale do siete chránených území Európskej únie, Natura 2000 zapadá takmer celé pohorie aj s periferiou. Veľa rastlinných a živočíšnych vzácností prežilo až dodnes v nerušených horách Gerecse, v lužných lesoch podunajského súostrovia, na močaristých lúkach alebo v okolí prameňov Tata, ktoré sú najdôležitejšou skupinou krasových prameňov v Maďarsku. V oblasti jazier Tata môžeme obdivovať desaťtisíce skupín sťahovavých vtákov. Lokalita Tatai tóvidék (Öreg-tó, Réti-tavak, Fényes-tavak) patrí medzi mokrade medzinárodného významu aj chránená Ramsarským dohovorom o mokradiach. Časť územia spadá medzi chránené prírodné oblasti miestneho alebo národného významu. V oblasti Vértesszőlős sa nachádza najstarší ľudský nález (pol milióna rokov starý). Početné prehistorické nálezy vykopané v jaskynnej oblasti dokazujú, že oblasť bola vždy obľúbeným miestom pre človeka. Medzi najstaršie pozostatky ľudského výtvoru patrí hranica Rímskej ríše - Limes popri Dunaji, ktorá je na čakačke do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva. Popri Dunaalmás a Szomód sa v dĺžke viacerých kilometrov kľukatí najdlhšia zachovalá kamenná cesta v Maďarsku, ktorá svedčí o vývoji takmer dvetisíc rokov starej technológie cestnej výstavby s množstvom klenutých vodných mostov. Minulosť storočí uchováva napríklad aj hrad a kaštieľ Eszterházyovcov v Tate, Sándor-Metternichov kaštieľ v Bajne, ale aj najstaršie kostoly by vedeli hovoriť o kultúre alebo búrlivom období.

NATURPARK je na západe a severe ohraničený obcami a mestami, ktoré sú takmer úplne prepojené. Hovoríme o mestách ako napríklad Tatabánya so 70-tisícovým obyvateľstvom, 25-tisícová Tata, popri Dunaji Lábatlan, Nyergesújfalu a Tát. Medzi nimi, ale najmä v dolinách oblasti Gerecse sa nachádzajú väčšie a menšie obce, v ktorých sa nachádzajú aj po maďarsky, slovensky a nemecky hovoriaci obyvatelia. Tieto kombinácie sa ustálili počas storočí, ale najmä v roku 1700, kedy došlo k nasťahovaniu rôznych národov. Rôzne národy si zachovávajú svoje vlastné zvyky a kultúru. Zážitok je tak zúčastniť sa napríklad na slovenskej alebo nemeckej

svadbe, ale napríklad aj maďarské ľudové tance a hudba majú svoju tradíciu, najmä v Tate. Bránou pre NATURPARKy a centrom pre organizáciu je práve Tata, kde sa križujú rôzne festivaly, stretnutia a turistov vítajú miestne hotely a reštaurácie. Ostatné mestá sú známe skôr pre továrne a výrobu, ale vďaka NATURPARKom sa pokúšajú využiť potenciál miestnych turistických destinácií.

Významné miesta pre návštevu, turistické destinácie

Historické mestečko Tata a okolie Starého jazera, Hradné múzeum, Geologická záhrada v Tate, Nová kajakáreň s turistickým centrom, Vysunutá expozícia Maďarského národného múzea vo Vértesszőlősi, Lodný skanzen v Neszmélyi, Priemyselný skanzen v Tatabányi, Bajnai Sándor-Metternichov kaštieľ a park

Arboréta: Tata–Agostyán, Neszmély, Lábatlan, Naszály

Ekoobec a lesná škola v Agostyán (Nadácia pre prírodný životný štýl) Pramene, skalné útvary, výhľadne, turistické trasy pre chodcov, cyklistov a konský záprah, pútnické trasy (Cesta Svätého Jakuba, Perlová cesta, Cesta Márie) a pútnické miesta (Bajót, Agostyán).

Centrá pre návštevu: Gerecse Natúrpark centrum pre návštevu (Bajót–Péliföldszentkereszt), Gerecse Kapuja (Tatabánya), Centrum pre ekoturistiku v Podunajsku (Lábatlan) Náučné chodníky: Fényes, Réti-tó, Forrás a Kalvária (Tata), Hosszú-völgy (Kocs), Malom-völgy tanösvény (Tardos), Szent-kút tanösvény (Bajót), Lombkorona tanösvény (Süttő–Tardos), Dunaalmási kőpíte túrakörök (Dunaalmás–Szomód)

Lokálne produkty

Lokálne vypestované a spracované produkty: vína z Neszmélyu, kozie syry, medy a lekvár, štrúdlá z Neszmélyu, domáci chlieb z Naszályu

Ručné práce: hrnčiarstvo z Taty, ručné práce z Naszályu, výroba slovenských, maďarských a švábskych krojov

Významné programy

Festivaly v Tate: Tatai Patara (turecký boj), Tatai Sokadalom (ľudový tanec a zvyky), Víz–Zene–Virág (hudobno-kvetinový festival), Barokk Fesztivál, Öreg-tavi Nagy Halászat (lov rýb), Tatai Vadlúd Sokadalom, Kocsi Kocsitoló Fesztivál, Naszályi Kézműves Találkozó (Stretnutie remeselníkov v Naszályi), Gerecse-50 teljesítménytúra, Bajót–Péliföldszentkereszt búcsú

Vedeli ste, že...

...na hraniciach viacerých usadlostí popri Dunaji (Nyergesújfalu, Tokod, Dunaalmás) sa nachádzajú strážne veže, castrumy a pozostatky ciest z rímskej hranice Limes? Tieto miesta popri Dunaji sa tak môžu dostať na zoznam Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

...v geologickom múzeu v kalvárii v Tate je možné pozorovať geologické zmeny počas posledných 200 miliónov rokov?

...socha Turula v Tatabányi z roku 1907 je najväčšou pamiatkou na operenca v Európe? Jeho rozpätie krídel je 14 metrov.

...v srdci pohoria Gerecse, na hraniciach obce Pusztamarót sa konala jedna z najväčších bitiek proti Turkom, kde zahynulo takmer 25 tisíc Maďarov. Dnes tvorí pamiatku na túto udalosť pamätník a nekonečné ticho.

...pohorie v logu Gerecse NATURPARKu je miestne Öreg-kő. To je najstaršia chránená oblasť v okolí (od roku 1941).

Spolupráca v rámci NATURPARKov, výsledky a ciele

NATURPARKy predstavujú takzvaný rámec pre plány, ktorých uskutočnenie majú na práci jednotliví členovia, partneri. Medzi naše hlavné výsledky patria:

- ✓ obnova turistických tabúl v oblasti Kéktúra, a vyznačenie nových tabúl - brány pre NATURPARK a/alebo vymedzenie viacjazyčných informačných bodov v rámci NATURPARKu
- ✓ označenie dedičstva NATURPARKu na hraniciach jednotlivých miest a obcí
- ✓ náučné chodníky (Tata, Tatabánya, Kocs, Tardos, Bajót, Süttő, Dunaalmás, Szomód), návštevné body (Bajót–Péliföldszentkereszt) a vytvorenie ekoturistického centra v Tate

- ✓ obnova a odovzdanie turistickej mapy Gerecse
- ✓ Ekoobec, ktorá pôsobí na hranici Agostyán už dve desaťročia, je v natur parku známym miestom pre environmentálnu výchovu;
- ✓ v rámci investície Združenia vínnych ciest Neszmély bola realizovaná cesta tematického študijného chodníka na západnom okraji Gerecse.
- ✓ Organizačným strediskom NATURPARKu a zároveň jeho turistickou bránou je Tata, mesto vôd, ktoré si zaslúžene zaslúžilo označenie „Mesto divých husí“ alebo dokonca „Mesto vodných mlynov“. Návštevnícke centrum prírodného parku Gerecse bolo zriadené na symbolickom mieste, v srdci Gerecse, v Péliföldszentkereszt, neďaleko kláštora Szalézi. Pútnické chodníky, náučné chodníky, lesné školy, interaktívne návštevnícke centrá, vidiecke domy, cyklistické a vínne cesty, tradičné obrábanie krajiny - to všetko slúži pre návštevníkov.

Általér www.gerecseNATURPARK.eu

Vadlúd sokadalom, tabule, kamery

V rámci projektu v území pribudlo: vstupné brány do NATURPARKu Gerecse - informačné body - náučný chodník - 500 stromov - propagačný materiál s fotografiami z NATURPARKu Gerecse - environmentálne vzdelávanie pre deti základných škôl zo SR a Maďarska v arboréte Agostyán - kamerový systém na propagáciu udalosti „Vadlúd Sokadalom *- Festival divých kačíc“

3.1.3 Stredisko environmentálnej výchovy DROPIE

www.sazp.sk / <http://dropie.sazp.sk/>

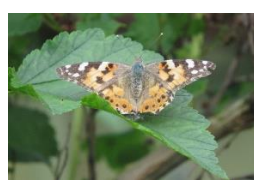
Stredisko environmentálnej výchovy (SEV) SAŽP Dropie zriaďuje Slovenská agentúra životného prostredia a je jediným pobytovým strediskom SAŽP. Zriaďovateľom je Ministerstvo životného prostredia SR. SEV SAŽP Dropie nájdete na Dolnom Žitnom ostrove v katastri obce Zemianska Olča. Zabezpečujeme neformálne vzdelávanie v podobe praktickej environmentálnej výchovy pre širokú cieľovú skupinu. Programy sú orientované na spoznávanie prírodných a kultúrnych hodnôt regiónu Dolného Žitného ostrova, prezentáciu hodnôt CHVÚ Ostrovné Lúky a zvyšovanie povedomia v oblasti adaptačných a mitigačných opatrení na dopady klimatických zmien.

Areál SEV SAŽP Dropie obklopuje Chránené vtáčie územie Ostrovné lúky a CHA Dropie. CHVÚ Ostrovné lúky poskytuje životný priestor naturovským druhom - sokolovi červenonohému, ľabtuške poľnej, strakošovi kolesárovi a mnohým iným. CHA Dropie bolo vyhlásené na ochranu tokanísk a hniezdisk dropa fúzatého.

Areál Strediska environmentálnej výchovy Dropie je držiteľom medzinárodného certifikátu „Prírodná ukážková záhrada“. Ukážkové záhrady sú certifikované prírodné záhrady, ktoré majú modelový charakter a sú niečím výnimočné. SEV DROPIE je ukážkovou prírodnou záhradou s množstvom prírodných prvkov slúžiacich k podpore biodiverzity hmyzu - „hávede“ v krajine a adaptácií na klimatické zmeny (hmyzie hotely, hávedníky, vertikálna stena, dažďová a bylinková záhrada).

Poznávacím znamením našej ukážkovej prírodnej záhrady sú aj hlavové vrby a starostlivosť o ne. Hlavové vrby sú kultúrno-historickým symbolom Dolného Žitného ostrova. Vznikli súčinnosťou človeka a prírody a poskytujú priestor pre diverzitu v poľnohospodárskej krajine. Práve preto je veľmi dôležitá ich ochrana a starostlivosť o ne. Prírodná záhrada s hlavovými vrbami je zároveň aj neoddeliteľnou súčasťou programov pre verejnosť.

Súčasťou prírodného areálu je jazierko, fragment lužného lesa, informačné centrum dropa fúzatého, kryté posedenie-trstinový altánok a náučný chodník Príbeh krajiny. Vďaka projektu Chute Podunajskej prírody sa areál rozrástol a zážitkové interaktívne plochy pre malých aj veľkých-pocitový chodník, lanové dráhy, detská vtáčia fotopozorovateľňa a živé vrbové stavby, Nájdete u nás aj hospodársky dvor s domácimi zvieratkami. Pomáhajú nám menežovať trávnaté biotopy areálu. Starý ovocný sad sme rozšírili vďaka projektu o zlatú záhradu chutí- ovocnú škôlku s tradičnými ovocnými drevinami regiónu. Jazierko sme revitalizovali nedeštrukčnou metódou bioremediácie, ktorá prispela k zlepšeniu ukazovateľov kvality vody.

Ponuka programov

Pod názvom Skrytý svet Žitného ostrova ponúkame zaujímavé environmentálne programy pre všetky typy škôl ale aj rodiny s deťmi a verejnosť. Zážitkovou formou a zábavnými aktivitami objavujú deti tajomný svet najväčšieho riečneho ostrova Európy - Žitného ostrova, ktorý deň čo deň čelí vždy väčším a väčším nástrahám klimatických zmien. Ponúkané programy v našom stredisku sú jednodňové alebo pobytové. Programy je nutné objednať minimálne 1 týždeň vopred. Prihlasovací formulár a Cenník. Príjemný areál poskytuje výborné možnosti na oddych, organizovanie stretnutí a individuálnych aktivít v prírode aj pre verejnosť. Pred návštevou u nás si prosím preštudujte náš záväzný Návštevný poriadok a Návštevné hodiny pre verejnosť.

On-line infokampaň NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV/ ALTÁJ NATURPARK realizovanou cez FB SEV Dropie a s pomocou historických pohľadníc a fotoplátien realizovaných v rámci projektu SKHU Chute Podunajskej prírody. Počas jedného mesiaca sa zverejňujú príspevky

s informáciami a historickými pohľadnicami ku konkrétnym miestam Dolného Žitného ostrova. Úlohou sledovateľov je uhádnuť správny názov obce, či miesta.

TAJOMSTVÁ HÁVEDE

príručka pre odvážnych, ktorí chcú porozumieť tomu, prečo je háved' dôležitá nielen na Ostrovných lúkach, ale aj v bežnom živote

Jednodňové programy na SEV SAŽP Dropie

1. Putovanie po Dropom kráľovstve pre malých – Prechádzka krajinou Ostrovných lúk pre veľkých. Lektorovaná exkurzia zameraná na spoznávanie typických prírodných, kultúrnych a historických zaujímavostí Dolného Žitného ostrova.
2. Obyvatelia Ostrovných lúk – Rozprávanie o obyvateľoch Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky, pozorovanie vtáctva v teréne, výroba a osadenie vtáčích búdok a postriežok. Alebo dobrodružná expedícia za bezstavovcami lúčnych a mokradných spoločenstiev Dolného Žitného ostrova. Ale pozor, žijú tu aj ľudia. Spoznávanie tradícií regiónu Dolného Žitného ostrova.
3. Voda a jej podoby – Rozprávanie o príbehu krajiny. Od nekonečných močiarov po dnešné lány obilia. Je to ozaj len rovina? Ako to, že na niektorých miestach stojí voda v lápošoch. Ako tu žili ľudia v minulosti a ako teraz? Dudváh a Částa – pozostatky veľkých živých riek. Je voda ohrozená? Kto v nej žije? Aké má podoby?
4. Tajomstvá hlavových vrúb – Spoznajte základné druhy stromov a krov typických pre Dolný Žitný ostrov. Aká je úloha stromov v poľnohospodárskej krajine? Predstavenie jedinečného kultúrno-historického symbolu nížinnej krajiny – hlavové vrby. Vznikli vďaka ľuďom, od nepamäti žijú spolu a vzájomne sa ovplyvňujú. Prečo sú dôležité a aké živočíchy a rastliny žijú v hlavových vrbach? V čom spočíva jedinečnosť mikrobiotopov hlavových vrúb? Zoznámte sa so strážcami mokradí- hlavovými vrbami.
5. Náučný chodník "Príbeh krajiny" - podáva prehľad o tom, ako krajina vyzerala v minulosti, aké prírodné katastrofy ju postihli, ale vyzdvihuje aj krásy a jedinečné prvky, ktorými územie stále oplýva. Samozrejme, v neposlednom rade návštevníkom tiež

"našepkáva" čo môžu pre ňu urobiť, aby v takejto podobe zotrvala ešte dlho pre ďalšie generácie. Do príbehu môžete nahliadnuť aj tu: <https://broz.sk/projekty/ostrovne-luky/>

6. Quest "Zlatá záhrada" (zo súboru questov Príbehy z krajiny Lúk)- spoznajte nielen prírodné, ale aj regionálne špecifiká Dolného Žitného ostrova pomocou questovej hry, v rámci ktorej sa oboznámite okrem iného aj s pôvodnými ovocnými druhmi Zlatej záhrady, navštívite obnovené lokálne sakrálné pamiatky, urobíte si prechádzku Ostrovnými lúkami, a to pešo alebo na bicykli, tajničkovou formou si preskúšate znalosti v oblasti flóry a fauny regiónu, a zároveň si pobytom v prírode utužíte telesné i duševné zdravie.

Pobytové programy na SEV SAŽP Dropie

1. Škola v prírode na Dropom
5 dňová retro škola v prírode na Dropom. Zažite svet bez mobilných telefónov a objavte svet Žitného ostrova. Možnosť zabezpečiť výlet do Komárna (Národná kultúrna pamiatka Stará pevnosť) alebo do Kolárova s exkurziou po jedinečnom plávajúcom lodnom mlyne.
2. Výskumnícky workshop pre deti
3 dni praktickej prírodovedy a dobrovoľníckej práce pre deti ZŠ v nížinnej krajine Dolného Žitného ostrova.
3. Envík program pre rodiny
Víkendový program (piatok- nedeľa) pre rodiny s deťmi predškolského veku. S rodinou zažijete zábavné a náučné aktivity v prírode, spoločné opekanie a nočnú hru a spoznáte naše zvieratká.
Program sa realizuje len v prípade dostatočného záujmu.
4. Víkendovky na Dropom
Víkendové programy pre dobrovoľníkov zamerané na praktickú pomoc prírode Dolného Žitného ostrova. Náplňou je, podľa ročného obdobia, orezávanie hlavových vrb, výsadba stromov a krov, mapovanie zelenej infraštruktúry v poľnohospodárskej krajine, pomoc pri obnove a údržbe drobných sakrálnych pamiatok, budovanie rôznych mikrobiotopov pre živočíchy a rastliny.

Dvere SEV Dropie sú otvorené rodinám s deťmi, skupinám i eventovým udalostiam (svadby, teambuildingy, oslavy).

UBYTOVANIE

V prírodnom areáli ponúkajú ubytovanie pre 40 osôb v štyroch 4-posteľových, troch 5-posteľových a jednej 9-posteľovej izbe. Ubytovňa je vybavená jedálňou, príručnou kuchyňou a prednáškovou miestnosťou, sociálne zariadenia sa nachádzajú na chodbách.

Aktuálne však prebieha príprava projektu, v rámci ktorého má v SEV SAŽP Dropie vzniknúť ukážkové vzdelávacie centrum Living Lab na zmeny klímy.

V roku 2020 bola v rámci projektu Obnova SEV SAŽP Dropie z programu OP KŽP obnovená a rekonštruovaná budova bývalej odchovne dropov, kde vzniklo moderné administratívne centrum areálu v energeticky pasívnom štandarde. Okrem kancelárskych priestorov vznikla multifunkčná učebňa predeliteľná mobilnou stenou na dve samostatné menšie učebne.

Spotreba energie pred rekonštrukciou bola v budove 49 MWh/rok, po rekonštrukcii bude 8,3 MWh/rok. Budova na svoju prevádzku ročne vyrobí 31,1 MWh tepelnej energie z OZE a zníži emisie skleníkových plynov o 1,75 t ekvivalentných CO₂. Teplá voda bude zabezpečená solárnym ohrevom, kúrenie a chladenie 2 výkonnými tepelnými čerpadlami voda - vzduch, každé o výkone 11,2kW s rekuperáciou.

Zvýšenie energetickej efektívnosti budov je jedným z najviac nákladovo efektívnych spôsobov, ako zlepšiť kvalitu života pre nás všetkých. Pomáha pri posune smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu, ktoré následne vytvára hospodársky rast, podporuje investície a tvorbu pracovných miest.

SKHU Chute Podunajskej prírody

V rámci projektu pribudlo v SEV SAŽP Dropie interaktívne outdoorové vzdelávacie centrum. Jedinečný trstinový altánok pre 80 ľudí vybavený IKT technikou na realizáciu edukačných a voľnočasových programov pre širokú cieľovú skupinu. Vonkajší areál sa obohatil o zážitkové aktivity v živých víbových stavbách, na pocitovom chodníku, lanovej dráhe či detskej vtácej fotopozorovateľni. Biodiverzitu areálu zvýšila Zlatá záhrada chutí- tradičné ovocné druhy regiónu, hospodárske stavby a bioremediácia jazierka. Kvôli bezpečnosti návštevníkov sa vďaka projektu skvalitnilo filtračné zariadenie na pitnú vodu.

Propagácia výstupov projektu okrem tlačových správ v rôznych médiách prebiehala reklamnou potlačou na miestnych autobusových linkách a tlačou historických pohľadníc a výstavných fotoplátien Starý Žitný ostrov.

Vďaka projektu sa realizovalo aj 5 edukačných aktivít s rôznym zameraním. Cieľom bolo vždy aktívne a prakticky prispieť k zlepšeniu stavu krajiny- čistením lúk, výrobou rôznych mikrobiotopov pre rôzne živočíchy.

LIFE CHVÚ Ostrovné Lúky – Projekt prispel k aktívnej ochrane biotopov nasledujúcich druhov vtákov európskeho významu – strakoša kolesára (*Lanius minor*), ľabtušky poľnej (*Anthus campestris*) a sokola červenonohého (*Falco tinnunculus*). V Chránenom vtáčom území Ostrovné lúky sa zaviedol vhodný modelový manažment územia v poľnohospodárskej krajine a obnovili sa hniezdiace a potravinové biotopy cieľových druhov. SEV SAŽP Dropie zastrešuje aktivity na zvyšovanie povedomia a šírenie výsledkov projektu. Vybudoval sa náučný chodník Príbeh krajiny v SEV SAŽP Dropie a zrealizovala sa rekonštrukcia starej a výstavba novej pozorovateľne v CHVÚ Ostrovné lúky.

Výstupy z projektu si môžete pozrieť tu: <https://broz.sk/projekty/ostrovne-luky/>

NP HA3 - Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku. Informačné aktivity formou motivačných workshopov pre pedagógov a deti.

V rámci projektu sú naplánované nasledovné informačné aktivity:

Zelenšie samosprávy a poľnohospodárstvo v územiach NATURA 2000

Networking – Vytváranie platformy na networking záujmových skupín pôsobiacich v oblasti ochrany prírody so zameraním na zelené plochy v územiach NATURA 2000, ktoré vyžadujú osobitný manažment.

Ako sa to robiť dá – Motivačný workshop pre pedagógov MŠ a ZŠ o tom, ako učiť o prírode v prírode.

Výskumnícke workshopy pre deti v SEV Dropie – 3-dňový workshop pre deti ZŠ zameraný na spoznávanie prírody a zložiek životného prostredia priamo v prírode.

Envirosúťaž HYPERICUM – Environmentálna súťaž pre školy zameraná na spoznávanie prírodného a kultúrneho dedičstva svojho bezprostredného okolia.

EEA Grants and Norway Grants - Vzdelávacie ekocentrum pre oblasť klimatickej zmeny (Living Lab) v SEV Dropie

Prebiehajúca klimatická zmena sa týka každého z nás. Preto je kľúčové dokázať problémy identifikovať a realizovať správne adaptačné a mitigačné opatrenia. A zároveň vzdelávať širokú cieľovú skupinu v problematike klimatickej zmeny. Cieľom projektu je vytvoriť ukážkové ekocentrum s realizovanými adaptačnými a mitigačnými opatreniami, ktoré budú slúžiť širokej verejnosti. A keďže rovnako dôležitá ako forma je aj obsah, druhou nosnou aktivitou je vytvorenie programu Klimatickej výchovy pre materské až stredné školy, workshop pre študentov univerzít a praktický workshop pre kľúčové subjekty v krajine- samosprávy, poľnohospodárov,...

3.1.4 Bratislavské regionálne ochranárske združenie (BROZ) www.broz.sk

Tím profesionálnych ochranárov. Riešia environmentálne problémy, predovšetkým v oblasti Podunajska obnovujú mokrade a riečne ramená, lužné lesy, lúky a pasienky. Usilujú sa o

podporu tradičných, prírode-blízkyh foriem hospodárenia ako je pasenie dobytká, kosenie trstiny či orez hlavových vrúb.

Len ľudia, ktorí poznajú krásy a hodnoty svojho prírodného prostredia, môžu mať motiváciu si ho chrániť. Nielen pre celospoločenské ciele alebo budúce generácie, ale v prvom rade sami pre seba.

Viac o aktivitách

Krajina pozdĺž Dunaja predstavuje z ekologického hľadiska unikátny priestor. Nachádzajú sa tu jedinečné miesta – riečne ramená, mokrade, lúky a lužné lesy s vysokou ekologickou hodnotou. BROZ sa už od svojho vzniku zaoberá ochranou a obnovou tohto jedinečného územia.

Jednou z dôležitých aktivít je prinavrátenie vody do krajiny, prostredníctvom obnovy mokradí a obnovy prepojenia riečnych ramien. Doteraz sa podarilo sprietočniť niekoľko riečnych ramien Dunaja a podporiť tak znovu-vytvorenie dunajských ostrovov (v Devíne, Veľkom Léli, Medveďove), zrevitalizovať vzácne lúky v Malých Karpatoch a na Devínskej Kobyle a slaniská na južnom Slovensku, obnoviť časť lužných lesov v Dunajských Luhoch a prispieť tiež k ochrane urbánnych druhov živočíchov, akými sú dáždovník obyčajný a viacero druhov netopierov.

Jednou z nosných aktivít BROZ je aj obnova pôvodného drevinového zloženia v lesných porastoch. Výsadba pôvodných druhov stromov v lužnej krajine má obrovský význam, najmä z dôvodu, že lužné lesy v okolí Bratislavy boli a sú pretransformované lesným hospodárstvom. Počas takýchto lesníckych zásahov sú vysádzané najmä šľachtené rýchlorastúce druhy topoľov, ktorých hlavnou devízou pre lesné hospodárstvo je, že majú rovné vysoké kmene a menej členitú korunu ako naše pôvodné druhy (topoľ čierny a topoľ biely). Kvôli tomu v nej netvorí dostatočne stabilnú bázu pre hniezdenie veľkých druhov vtákov viazaných na lužnú krajinu – napr. bociana čierneho (*Cicconia nigra*) alebo orliaka morského (*Heliaethus albicilla*), ktorý si stavia niekoľko 100 kg hniezdo a potrebuje typ stromov, ktoré mu takéto možnosti poskytujú. Pôvodné druhy topoľov majú oveľa vyššiu schopnosť prirodzene zmladzovať a preto je ich na jednotku plochy oveľa väčší počet, takže ich koreňová sústava má výraznejšiu vodoochrannú a pôdoochrannú funkciu. Dosahujú aj vyšší vek ako druhy vysádzané kvôli hospodáreniu, takže v staršom veku si v nich dutinové hniezdiče môžu vytvárať dutiny a tak vzniká vhodný biotop pre tieto živočíchy.

Ďalšou nosnou aktivitou organizácie je pastva zvierat (najmä oviec a kôz). Pasieme na viacerých lokalitách – chránených územiach v rámci Podunajska, dokonca aj v rámci Bratislavy (Devínska Kobyla, Podunajské Biskupice) a taktiež v Malých Karpatoch (v Novej Bosaci, Bosaci, Vršatskom Podhradi, Dolnej Súči a Vrbovcich). Ide o ekologickú formu manažmentu lúčnych porastov, ktoré boli historicky spásané. Vďaka znovuoobnoveniu pastvy v týchto lokalitách, nemusíme územia kosiť.

Medzi hlavné prínosy pastvy v chránených územiach patrí: potláčanie zarastania územia náletovými drevinami, obnova územia formou rozširovania semien rastlín na telách zvierat a ich trusom, podpora špecifických druhov živočíchov viazaných na prítomnosť zvierat – na trus sú naviazané rôzne druhy chrobákov a tiež vtákov, ktoré sa nimi živia, efektívne potláčanie invázy rastlín ako zlatobyl, narúšanie povrchu pôdy kopytami, čo vytvára podmienky pre rozmnožovanie vzácných druhov rastlín, vytvára optimálne podmienky pre rôzne životné formy

hmyzu. Pastva v územiach prebieha voľne, zvieratá sú preháňané medzi jednotlivými plochami v území. Výhodou takejto pastvy je to, že si zvieratá samé vyberajú potravu, čím nevznikajú intenzívne spasené plochy, ale pestrá mozaika krovín a spasených plôch. Takýto druh pastvy (tzv. extenzívna pastva) je predpokladom pre obnovu a zachovanie veľkého počtu rastlinných a živočíšnych druhov (biodiverzity).

Ostrov Veľký Lél alebo Veľkolélsky ostrov či Nagyléli sziget je dobre známy na oboch stranách Dunaja ako jeden z posledných veľkých dunajských ostrovov s rozlohou viac ako 250 hektárov. V blízkosti ostrova prevádzkujeme menšiu ekofarmu s názvom Ekofarma Ostrov.

Je to miesto, ktoré bolo založené s cieľom bližšieho prístupu k východnej časti Dunajských luhov a Veľkolélskemu ostrovu. Z Ekofarmy Ostrov sa vďaka tomu stalo ochranné zázemie. Priamo na Veľkolélskom ostrove i na viacerých lokalitách neďaleko realizujú ochranné aktivity, ako je pastva dobytká, orezávanie hlavových vrb a vysádzanie pôvodných druhov lužných lesov. Ekofarma je tak ideálnym zázemím pre spolupracovníkov, zvieratá aj techniku.

V areáli Ekofarmy sa nachádza bufet, ktorý počas sezóny ponúka občerstvenie v podobe čapovaných nápojov, kávy a drobných jedál. Súčasťou bufetu je aj požičovňa kajakov, kanoe a príslušenstva na voľnočasové aktivity na Veľkolélskom ostrove.

Priamo v areáli sa nachádza aj sysľovisko, kde môžete pozorovať sysľu rodinku a je tam viacero zvierat vo vonkajších výbehoch – srnka, bociany, koza, kravy a kone. Ekofarma je tak ideálnym miestom na trávenie času pre rodiny s deťmi.

Navštívte ju a spoznajte jedinečnú a vzácnu prírodu dunajskej lužnej krajiny. Cieľom je, aby sa návštevníci chráneného územia Dunajských luhov cítili príjemne a upevňovali si vzťah k prírode, či už si vyberú z existujúcej ponuky ekoturistických aktivít na Veľkolélskom ostrove, alebo tu chcú slobodne tráviť svoj voľný čas.

Kemping Veľký Lél

Kemping sa nachádza v bezprostrednej blízkosti Veľkolélskeho ostrova a Ekofarmy ostrov. Je to tichý kemping s kapacitou približne 60 osôb. Súčasťou kempingu sú sociálne zariadenia – sprchy, toalety a plne vybavená kuchyňa.

V kempingu je možnosť prespať vo vlastných stanoch a spacích vakoch. Súčasťou kempingu sú aj 4 drevené chatky s 2-lôžkami. Pri ubytovaní v chatkách nie sú potrebné vlastné spacie vaky. Súčasťou kempingu sú 2 ohniská, kryté altánky, príjemné na posedenie alebo stolovanie. V letných mesiacoch sú v kempingu zavesené hojdacie siete slúžiace na oddych.

Na Ekofarme ostrov, hneď vedľa kempingu sa nachádza bufet, ktorý počas sezóny ponúka občerstvenie v podobe čapovaných nápojov, kávy a drobných jedál. Súčasťou

Sýpka ako workshopový priestor

Sýpka, ktorá je súčasťou Ekofarmy ostrov, bola postavená začiatkom 30. rokov 20. storočia. Je to trojpodlažná vidiecka stavba s trámovými stropmi, ktorá v minulosti slúžila na uskladnenie obilia. Po rekonštrukcii je to svojou veľkosťou a dispozíciou ideálny priestor na eventy, oslavy, workshopy a konferencie. Naša sýpka je vhodná pre skupiny, ktoré si chcú svoju akciu

zorganizovať v blízkosti Veľkolélskeho ostrova, ktorého lúky, pláže a tieň starých stromov poskytujú ďalší priestor na rôzne doplnkové alebo voľnočasové aktivity.

Priestory

Konferenčná miestnosť na prvom poschodí je vybavená projektorom s plátnom a elektrickou prípojkou. Kapacita podlažia je 40-50 osôb. Priestory sú vhodné na usporiadanie workshopov, seminárov, konferencií alebo teambuildingov.

Ubytovanie

V podkroví sýpky poskytujeme ubytovanie pre návštevníkov v spoločnom priestore. Kapacita lôžok je do 25 osôb. Ak máte väčšiu skupinu, je možnosť zobrať si aj vlastnú karimatku.

Detské tábory

V spolupráci so združením Zlatý Hucul organizujeme každoročne detské jazdecké tábory na Veľkolélskom ostrove. Tábor je vhodný pre deti od 9 rokov.

V našich letných jazdeckých táboroch si dávajú záležať na tom, aby deti boli v denno-dennom kontakte s koňmi a naozaj si dosýta zajazdili.

Program 5-dňových jazdeckých táborov:

Výučba základov jazdenia – minimálne 2 hodiny denne strávených v sedle.

Starostlivosť o kone (napr. zapletanie hrivy, česanie, sedlanie, odsedlávanie).

Spoznávanie prírody Podunajska a významu jej ochrany.

Vychádzky po dunajskom ostrove

Kúpanie

Člnkovanie

Dojenie kôz

Strelba z luku

Ryžovania zlata v Dunaji

Veľkolélsky ostrov v Zlatnej na Ostrove – rozprávkové srdce dunajskej prírody - mnohí považujú za jeden z najkrajších na hornom toku Dunaja. Tvorí ho unikátna mozaika lúk, pasienkov, mokradí a prirodzených lužných lesov, aké sú dnes v okolí Dunaja už veľmi vzácne. BROZ má ostrov dlhodobo v správe a realizuje tu ochranné opatrenia a exkurzie s cieľom zviditeľniť jedinečnú krásu dunajských luhov.

Čo ostrov ponúka svojim návštevníkom:

Školské exkurzie broz@broz.sk

Pohľad na dunajskú prírodu z konského chrbta: jazda na koňoch, konské tábory a konský deň www.zlatyhucul.sk

Splavovanie ramena a birdwatching

Cyklistika po okolí, aj po EUROVELO 6 – bicykle sa dajú zapožičať na Ekofarme Ostrov www.ekofarma.sk

V rámci projektu v území pribudlo: eco-turistické centrum vo Veľkom Léli: - lavičky – altánky - vahadlová studňa - prvky detského ihriska - smetné koše - 2 člny na edukačné exkurzie - konský voz.

3.1.5 Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.

(SVP, š.p.) www.svp.sk

V rámci projektu v území pribudlo: vodná kosa na kosenie vodného rastlinstva a jeho odstraňovanie z vodných plôch(kanály, jazerá, zemníky, atď.) na území dolného Žitného ostrova. Čistenie jazier, zemníkov a kanálov.

V správe SVP, š.p. sa nachádzajú aj zaujímavé technické pamiatky a zariadenia (parné a iné čerpačky, technologické zariadenia), ktoré by majú veľký potenciál pri príprave tematických turistických programov v NATURPARKU Dolný Žitný ostrov.

3.1.6 Zlatná na Ostrove

www.obeczlatna.sk

V rámci projektu v území pribudlo: rekonštrukcia 247 ročnej budovy - národopisné múzeum s využitím kultúrnej a environmentálnej aktivity.

3.1.7 Obec Gönyű

www.gonyu.hu

V rámci projektu v území pribudlo: - náučný chodník na Dunajskej promenáde: ďalekohľad - detské ihrisko v tvare lode - hmyzie hotely – infobody – rekonštrukcia lodného múzea.

3.1.8 Rybárske združenie v Gönyű

<http://www.gonyuhe.extra.hu/>

V rámci projektu v území pribudlo: rekonštrukcia turisticko-rybárskeho centra a turistický motorový čln na Dunaj.

3.1.9 Obec Klížska Nemá

www.klizskanema.sk

V rámci projektu v území pribudlo: festival s názvom „Chute podunajskej prírody“, turistický motorový čln na Dunaj, pódium.

4. Stratégia NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV

V rámci realizácie projektu bolo realizovaných niekoľko stretnutí, na ktorých zainteresovaní aktéri regionálneho rozvoja v Komárne a okolí diskutovali o možnosti vytvorenia NATURPARKu. Vznikli nasledovné alternatívy:

NATURPARK PODUNAJSKO – ktorý by zahŕňal všetky obce popri Dunaji

NATURPARK ŽITNÝ OSTROV – zahŕňal by obce od Bratislavy po Komárno

NATURPARK DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV – zahŕňal by obce od Čičova po Komárno, na sever po Komoču

Dokument bol vytvorený zapojením aktérov z územia - expertov z oblasti rozvoja NATURPARKov, destinačného manažmentu, rozvoja regiónu, budovania regionálnych značiek kvality a balíkov v zelenom/pomalom/zdravom cestovnom ruchu.

Okrem osobných stretnutí bolo realizované veľké množstvo telefonických rozhovorov s cieľom organizácie operatívnych aktivít v rámci realizácie projektu. Zároveň však hlavne so zapojením cezhraničných partnerov projektu a environmentálnych organizácií bola plánovaná aj strednodobá stratégia vzniku a fungovania NATURPARKu Dolný Žitný ostrov. V ďalšom texte uvádzame niekoľko so stretnutí, v rámci ktorých bol prezentovaný projekt „Chute podunajskej prírody“ a účastníci boli zapojení do spoločnej prípravy nasledujúcich krokov.

Komárno, 2017

Úvodná tlačová konferencia, Kortina Komárno, 2018

Účastníci konferencie z nasledovných organizácií – kľúčových aktérov rámci : PD Sokolce, OOCR PODUNAJSKO, SAŽP - SEV Dropie, Obec Zemné, Obec Tôň, Zalán Csizmadia – ZALIWAY, Obec Veľké Kosihy, Združenie obcí DŽO, Dolník Pince, Obec Iža, Euroregión VDI, Obec Kravany nad Dunajom, Združenie HIDVERO, Obec Trávnik, Obec Okoličná na Ostrove, RRA Komárno, Obec Čičov, Pekáreň F&K, Eduardo's Chilli Farm, Obec Nesvady, RRA Šamorín, Slovenská záručná a rozvojová banka, pobočka Komárno, Mesto Kolárovo, AMICIUS, Vintop Karkó, Mesto Komárno, MAN, Obec Pribeta, Obec Lipové, Nitriansky samosprávny kraj, Obec Bátorove Kosihy, Stroje a mechanizmy a.s., Obec Zemianska Olča, Obec Gonyu, OTP Banka Slovensko, Obec Čalovec, Által ér, GEORGINA, s.r.o. Pajor méhészet, Ing. Bálint Pém, Ing. Jana Pémová, Župa Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzati Hivatal, Domov dôchodcov v Klízskej Nemej, ÚPSVaR v Komárne, MAS Podunajsko, Obec Holiare, Obec Bodzianske Lúky, Mesto Komárno, Odbor kultúry, cestovného ruchu a pamiatok, SVP, š.p. Odštepny závod Bratislava, Dorog és Térésge Turizmus Egyesület, Centrum voľného času Komárno, Obec Klízska Nemá, TDM Komárom,

Veterinárna správa, Združenie ochranárov Dolného Žitného ostrova, Ochranný spolok Vodný mlyn, DARTON Impres AB, s.r.o. Kortina Fruit Distillery s.r.o., RRA Šamorín, TANDEM, GAZDA, Prosperita Čičov, BROZ, EGTC Pons Danubii, EGTC Ister – Granum, a ďalší

Bodza, 2018

Úvodná tlačová konferencia Gönyű, 2018

Odovzdávanie kosačiek, školenie Klížska Nemá, 2018

Slávnostné odovzdanie Dunajského korza v Gönyű, 2019

Slávnostné otvorenie Turistického centra v Gönyű, 2019

Dedina Mládeže, 2019

Okoličná na Ostrove, 2019

Andovce, 2019

Zemianska Olča, 2020

Slávnostné odovzdanie altánku v SEV Dropie spojené s tlačovou konferenciou, 2019 – generálny riaditeľ SAŽP – Richard Müller, štátny tajomník SR Norbert Kurilla

Zlatná na Ostrove, 2020

Veľký Lél, 2020

Lipové, 2019

Slávnostné otvorenie vidieckeho domu Zlatná na Ostrove, 2019

SAŽP - Open-air podujatia, 2018 - 2020

Tlačovka festival Klížska Nemá, 2018

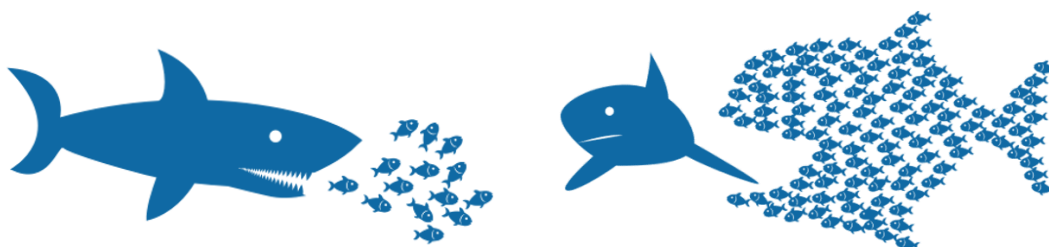
V rámci stretnutí veľkého množstva stretnutí sme zistili, že v území paralelne s našou snahou o vytvorenie marketingovej stratégie pre NATURPARK Dolný žitný ostrov rôzni iní aktéri rozvoja realizujú aktivity na vytvorenie jednotného imidžu územia. Napríklad EGTC PONS DANUBII plánuje vypracovanie spoločnej marketingovej stratégie pre celý región s cieľom podporiť príťažlivosť širšieho cezhraničného regiónu Pons Danubii pre turistov. Vráťane tvorby jednotného imidžu a značky.

Zároveň podunajské obce v Trnavskom kraji plánujú vytvorenie NATURPARKu Žitný ostrov, čiastočne prekrývajúci aj územie Dolného Žitného ostrova. OOCR Podunajsko začalo buduje na jednotnom designe a tiež sa snaží zatriktívniť náš región pre turistov.

V území sú aktívne 2 regionálne značky kvality, atď...

V území je NEVYHNUTNÁ POTREBA spojiť všetkých aktérov území, nadviazať reálnu strategickú aj operatívnu spoluprácu v území a začať spoločne koordinovať aktivity v území PODUNAJSKA/ŽITNÉHO OSTROVA.

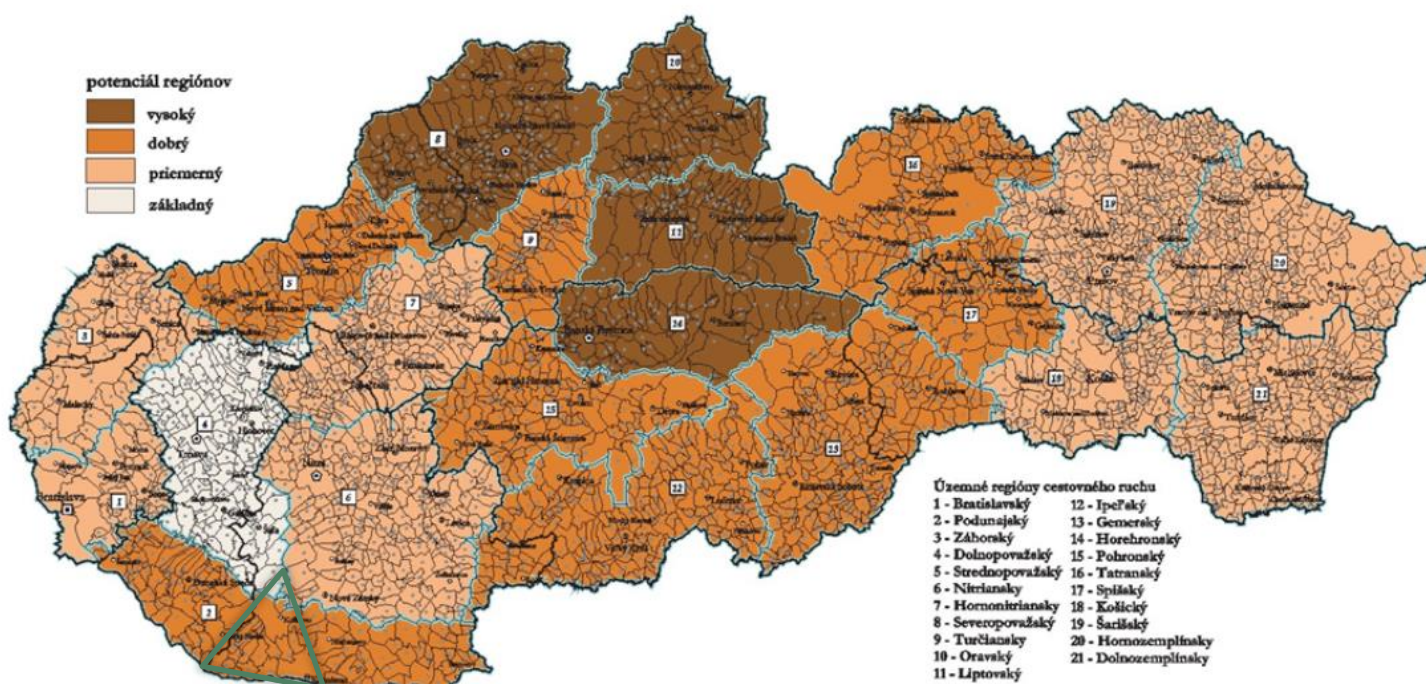

Vzhľadom na situáciu, ktorá nastala v súvislosti s pandemickou situáciou od marca 2020 a s ňou spojenými problémami. A takisto vzhľadom na koniec programového obdobia 2014-2020 a príprav

na nové obdobie 2021-2027 – sme prišli k záveru, že v súčasnej situácii nie je možné a žiadúce vytvoriť nový NATURPARK.

V prípade, ak by sa zmenil a legislatíva a časom by bol vytvorený rámec na národnej úrovni pre fungovanie NATURPARKov, boli v rámci brainstormingov bolo územie NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV ohraničené nasledovne:

Vhodným riešením by bolo založenie NATURPARKU PODUNAJSKO, ale keďže ide o spolupracujúce komunity – lepšou a životaschopnejšou alternatívou sa javí spolupráca v rámci Dolného Žitného Ostrova.

Zdroj: ns.mpsr.sk

Nitriansky kraj, okres Komárno, čiastočne okres Nové Zámky, územie obcí:

Andovce, Bodza, Bodzianske Lúky, Brestovec, Čalovec, Čičov, Dedina Mládeže, Holiare, Kameničná, Klížska Nemá, Kolárovo, Komoča, Lipové, Okoličná na Ostrove, Sokolce, Tôň, Trávnik, Veľké Kosihy, Zlatná na Ostrove, Zemianska Olča, Zemné

Bola vytvorená pracovná skupina pre tvorbu aktivít NATURPARKU DŽO: zástupcovia obcí, environmentálnych centier – DROPIE Zemianska Olča a BROZ Veľký Lél, poľovnícke a rybárske združenia, CSEMADOK, RRA, Miestna akčná skupina ZDŽO a zástupcovia ďalších oslovených aktérov rozvoja v území. Do pracovnej skupiny budú prizývaní aj cezhraniční maďarskí partneri.

Spoločne budú naďalej pracovať na aktualizácii „Marketingového mixu územia“, ktorý je súborom nástrojov, ktoré môžeme využiť k prispôbovaniu ponuky a jej odlíšeniu od ponuky konkurencie. Marketingový mix územia sa skladá z nasledujúcich zložiek: PRODUKT – CENA – DOSTUPNOSŤ –

MARKETINGOVÁ KOMUNIKÁCIA – PROCESY – ĽUDSKÝ POTENCIÁL. Jednotlivé nástroje – zložky marketingového mixu je možné ešte hlbšie vymedziť. Zložitost produktu tvorí súbor hmotných i nehmotných produktov, dostupnosti a procesov, a je príčinou rozšírenia štyroch nástrojov marketingového mixu: produkt, miesto, cena, propagácia, o ďalšie štyri: ľudia, MATERIÁLNE PROSTREDIE, procesy a v neposlednom rade aj PARTNERSTVO, ktoré zaručuje spoluprácu subjektov na spoločnej tvorbe produktu v území.

Pri všetkých zložkách je potrebné vziať do úvahy, že ak chce územie spolupracovať v súlade s myšlienkou NATURPARKov, musí sa orientovať na všetky 4 piliere, preto sme v rámci stretnutí diskutovali o ďalších krokoch s ohľadom na 4. pilier:

I. pilier: Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva

Ochrana a obnova charakteru a hodnôt prírodnej a kultúrnej krajiny, ako aj biodiverzity prostredníctvom praktických ochrannárskych aktivít (BROZ a SAŽP SEV DROPIE). Podpora tradičných, prírode-blízkyh foriem hospodárenia.

Na jednej strane, vďaka intenzifikácii poľnohospodárstva, dochádza k vytváraniu negatívneho tlaku na životné prostredie. Predovšetkým znižovania biodiverzity na úrovni ekosystémov – stabilita, komplexnosť, produktivita, regeneračná schopnosť. Konvenčné poľnohospodárstvo negatívne vplýva na biodiverzitu z hľadiska:

- intenzifikácia pestovania obilnín (zavlažovanie, umelé hnojivá, insekticídy, herbicídy a iné prostriedky spôsobujú znižovanie počtu rastlinných druhov a zároveň i množstva hmyzu (nenahradiťnej potravy pre určité druhy zvierat, ktorá je potrebná hlavne v prvých štádiách ich života kvôli vysokému obsahu bielkovín. Mechanizácia pri zbere úrody a pestovanie skorých odrôd obilnín tiež zapríčiňuje úbytok a stratu živočíšnych druhov.
- Strata ekotopov (prostredníctvom nasledovných aktivít: Homogenizáciou územia, pestovaním menšieho počtu druhov. Odstránením medzi priestorovej vegetácie medzi kultivovanými oblasťami a úbytkov prirodzenej vegetácie (remíziok). Nárastom plôch obrábaných parciel (a následkom toho zmenšením hraníc a styčných plôch medzi parcelami).
- neadekvátne pestovateľské postupy, pastviny
- odčlenenie poľnohospodárstva od chovu dobytká
- negatívne dopady na pôdu (pôda je geologickým a kultúrnym dedičstvom, je súčasťou krajiny, životného prostredia a zachováva paleontologické a archeologické skvosty, takže má veľkú hodnotu pri štúdiu histórie Zeme i ľudstva) – erózia, okyslenie, salinizácia, ťažké kovy
- negatívny dopad na vodu, ...

Na strane druhej, prinášajú mnohé pozitívne externality, prispievajú k sekvestracii uhlíka, zadržiavaniu vody v krajine a pod. Hlavnou úlohou poľnohospodárstva je zabezpečenie potravín, čo bude do budúcnosti, pre rastúcu populáciu, veľmi náročné najmä v intenciách udržateľnosti. Dosiahnutie zeleného rastu v poľnohospodárstve je nielen želateľné a dosiahnuteľné, ale aj nevyhnutné, ak majú byť splnené potravinové a výživové požiadavky budúcich generácií. Rast

produkcie potravín musí byť v súlade s udržateľnosťou. Cieľom zeleného rastu v sektore poľnohospodárstva je zabezpečenie dostatku potravín pre rastúcu populáciu.

To znamená vyrábať viac potravín v podmienkach úbytku prírodných zdrojov, zníženia uhlíkovej intenzity, zníženia nepriaznivých environmentálnych dôsledkov na životnom prostredí spôsobených poľnohospodárskymi činnosťami, podpory environmentálnych služieb, ako je sekvestrácia uhlíka, protipovodňová ochrana, ochrana pred následkami sucha, ochrana biodiverzity

Čo je trvalo udržateľné poľnohospodárstvo? Možnou definíciou trvalo udržateľného poľnohospodárstva je to, že predstavuje systém, ktorý je ekonomicky životaschopný, nepoškodzuje životné prostredie, je technologicky možný a sociálne akceptovateľný. Zohľadňuje sociálne potreby farmárov a podporu vidieckych komunít, ako aj nárok budúcich generácií na zdravú pôdu a zdravé potraviny.

Neexistuje žiadny návod na dosiahnutie environmentálnej udržateľnosti. Vzhľadom na rozsah a mnohé aspekty výzvy nemôže žiadne opatrenie, skupina podnikov alebo odvetvie znížiť environmentálnu stopu hospodárskej činnosti natoľko, aby sa zabezpečila celková udržateľnosť. Ekologizácia sa bude musieť vyžadovať v rôznej miere vo všetkých podnikoch v celom hospodárstve. Hlavnou cieľovou skupinou v území DOLNÉHO ŽITNÉHO OSTROVA, na ktorú sa budú marketingové aktivity orientovať: poľnohospodári, poľovníci, rybári, a pod.

Cieľom dialógu je podporovať zhodu názorov hlavných partnerov. Efektívny dialóg môže pomôcť vyriešiť kľúčové socio-ekonomické problémy, zlepšiť hospodársku výkonnosť a zvýšiť/preorientovať kvalitu života. Ak berieme do úvahy, že prechod na zelenú ekonomiku bude vyžadovať výrazné zmeny v procese výroby a v technológiách, ako aj v zmene zamestnaní, potom bude pre úspech tejto premeny nevyhnutná úzka kooperácia a sociálny dialóg na všetkých úrovniach od medzinárodného, cez národný, sektorový k lokálnemu a podnikovému, v informačných opatreniach, podporovaní koherencie politických opatrení, vzniku iniciatív za zelenšiu ekonomiku a podnikanie, formovaní partnerstiev kvôli implementácii opatrení, podporovaní kvality zamestnaní a poctivej práce v zelených sektoroch a povolaniach, poradenstve a asistovaní členom zamestnaneckých organizácií a odborov. Spoločenský dialóg poskytuje dôležité informácie v rôznych meraniach hlavne pre tvorcov politických opatrení. Pohľad sociálnych partnerov zaistuje, že budú vzaté do úvahy sociálne výstupy a že opatrenia týkajúce sa sociálneho a pracovného trhu budú dopĺňať environmentálne a ekonomické opatrenia.

II. pilier: Environmentálna výchova a formovanie verejnej mienky

Prezentovanie aktivít na ochranu životného prostredia a environmentálneho prístupu aktívnych miestnych obyvateľov a združení s cieľom formovania zmýšľania domácich aj návštevníkov smerom k uvedomeniu si hodnôt v území a potreby ich ochrany, resp. zveľaďovania.

Hlavnou cieľovou skupinou sú v súčasnosti školy a iné vzdelávacie inštitúcie, avšak čoraz vo väčšej miere je cítiť potrebu vzdelávania dospelých obyvateľov. Projekt Chute podunajskej prírody bol primárne zameraný práve na túto oblasť, a to prostredníctvom veľkého množstva aktivít určených na zavedenie pojmu NATURPARK do komunikácie s miestnymi aj turistami:

Letáky

Publikácia
Pozvánky
Historické fotografie
Bannery
Články/správy
Webstránka projektu www.danubenaturpark.sk
Podstránky o projekte na webstránkach projektových partnerov
Úvodná a záverečná konferencia
Odborné konferencie
Odborné workshopy
1.Podunajský festival Chute podunajskej prírody
20 brigád sadenia 3500 ks stromov a kríkov s pomocou viac ako 2000 miestnych dobrovoľníkov
Vzdelávacie podujatia v Dropie
Tlačové správy
Tlačové konferencie
Mediálna kampaň
Propagačné materiály: trička, perá, USB kľúče, bavlnené tašky, krabička s cukríkmi, pohľadnice, smetné koše
Historické fotografie z regiónu
Audiovizuálna produkcia – video o projekte https://danubenaturpark.sk/video-na-slovensku-vznika-prvy-naturpark/ ; https://danubenaturpark.sk/video-na-slovensku-vznika-prvy-naturpark/
Bannery na autobusoch
Štítky
Plagáty
Stále tabule
Dočasné tabule
a iné...

Okrem toho budeme využívať moderné formy marketingovej komunikácie, nakoľko súčasná marketingová komunikácia v oblasti destinačného manažmentu prechádza dramatickými zmenami. Na rozdiel od predchádzajúcej éry klasického marketingu, ktorému dominovala masová reklama, je súčasný marketing orientovaný predovšetkým na manažovanie zákazníckej skúsenosti. Čo sa týka foriem komunikácie destinácií, badať výrazný odklon od reklamy ako takej k rôznym formám manažovania obsahu generovaného zákazníkmi. Preto prioritou a základným pilierom práce v oblasti marketingovej komunikácie sa musí stať:

- ✓ vytváranie predpokladov pre vytváranie zákazníkmi generovaného obsahu
- ✓ iniciovanie a manažovanie online obsahu (nie ani tak jeho vlastná tvorba)
- ✓ sústrediť sa pri tom predovšetkým na sociálne médiá
- ✓ využívať videá vytvárané návštevníkmi, tie sa stávajú najdôležitejším prvkom destinačného marketingu
- ✓ začať využívať mobilné komunikačné platformy a aplikácie (mobile first)

- ✓ sofistikovaná práca s existujúcimi digitálnymi dátami (geo-marketing a lokalizácia), rozširovanie škály ich zberu, analýzy a vyhodnocovania
- ✓ postupná transformácia z e-commerce na m(mobile)-commerce a ďalej k v(video)-commerce

V území sú najpoužívanéjšie nasledovné médiá:

Újszó, Delta, Komárňanské Listy, Ahoj Komárno, Szia Komárom, Dunatáj, webnoviny.sk, teraz.sk, parameter.sk, mynovezamky.sme.sk, Csallóköz hetilap, Týždenník Žitný Ostrov, ma7.sk, 24.hu, hirek.sk, kamnaslovensko.sk, felvidek.ma, najuhu.sk, www.visitdanube.eu, enviroportal.sk.

III. Trvaloudržateľný turizmus a rekreácia

Formovanie ponuky cestovného ruchu založenej na kráse krajiny, jej harmónii, jedinečných prírodných a kultúrnych danostiach, tvorba balíčkov pre oddych a liečbu, destinačný manažment, umiestnenie na trhu destinácií, budovanie na spoločných hodnotách.

Cestovný ruch má dlhú tradíciu v iniciatívach týkajúcich sa udržateľnosti, je jedným z prvých sektorov, ktoré zaviedli definície a zásady pre udržateľný cestovný ruch, cielené stratégie a akčné plány. Napriek relatívnej mladosti odvetvia cestovného ruchu mu možno pripísať rýchly nárast z pôvodného zamerania na hospodársky výhodný, a je nutné brať do úvahy jeho dôsledky na udržateľnosť v krajine. Cestovný ruch ako súčasť hospodárstva sa stáva súčasťou štátnej alebo miestnej politiky. Ekonomické kritérium nemôže byť jediným podstatným pre hodnotenie cestovného ruchu z hľadiska jeho dlhodobých účinkov. Existuje veľké množstvo definícií udržateľnosti a trvalo udržateľného rozvoja. Definícia trvalo udržateľného cestovného ruchu je založená na najznámejšej definícii trvalo udržateľného rozvoja, ktorá je definovaná ako: „rozvoj, ktorý spĺňa potreby súčasnosti bez toho, aby bola ohrozená schopnosť budúcich generácií uspokojovať svoje potreby“ (WCED, 1987). Osobitnou výzvou je zameranie výskumu s ohľadom na súčasnú pandémiu Covid 19. Situácia posledných mesiacov podporuje práve koncept udržateľného turizmu s dôrazom na: rozvoj lokálneho/regionálneho turizmu – turizmu krátkych ciest, či turizmu viazaného na krajinu a vonkajšie prostredie. Obdobie po skúsenostiach z Covid19 prináša naliehavú potrebu na zmenu charakteru cestovného ruchu od masívnej koncentrácie turistických tokov po modely extenzívneho turizmu (turizmu s nízkou hustotou). Oblasti okolo Dunaja túto požiadavku optimálne napĺňajú ako na Slovensku, tak vo väčšine regiónov pozdĺž celého jeho toku. Preto cieľom výskumu bude skúmanie potenciálu predovšetkým vo väzbe na otvorené urbanizované prostredie, ale najmä na prírodné prostredie podunajského regiónu a osobitne v kontakte sídel.

Atraktívne miesta Dunaja sú spojené s prírodnou krajinou a bohatým ekosystémom, alebo s kultúrnym dedičstvom, ktoré sa sústreďuje v mestách na brehu rieky. Dunaj je najmedzinárodnejšou riekou na svete - spája 18 krajín, Dunaj má potenciál európskej turistickej destinácie ZMENA CHARAKTERU SÚČASNÉHO CESTOVNÉHO RUCHU.

V rámci stretnutí boli navrhované rôzne cezhraničné „SPOLOČNÉ BALÍČKY“ v rámci zeleného/pomalého/zdravého cestovného ruchu. Napr. partneri sa dohodli na spolupráci pri organizovaní ďalšieho festivalu „Chute podunajskej prírody“ v Klížskej Nemej, žiaľ vzhľadom na epidemiologickú situáciu tento nebolo možné uskutočniť. Avšak v prípade jej zlepšenia bude relalizovaný v roku 2021. Vďaka projektu boli zakúpené člny, ktorým sa v lete (teda aj počas konania festivalu) sa budú môcť návštevníci plaviť po Dunaji zo Slovenska do Maďarska a naspäť. Prípadne Trasa Dunaj – Szigetköz – Dunaj.

Ďalšou oblasťou je výmena „spokojných návštevníkov“, ktorí by pobudli viac nocí, napr. medzi stredovým skanzenom Agostyán v Maďarsku a Veľkým Lélom, resp. envirocentrom SEV DROPIE. V rámci spolupráce by si nekonkurovali, ale tvorili by pridanú hodnotu obom územiam. Ako aj spolupráca týchto centier s obcou Gönyű, kde bolo zrekonštruované lodné múzeum a rybárske centrum, vybudovaný náučný chodník, a pod.... (zapojením všetkých horeuvedených zdrojov území).

V tomto ohľade bude potrebné dotvoriť PRODUKT cestovného ruchu, dovzdeláť ľudí a zabezpečiť ich prítomnosť „v správnom čase na správnom mieste“.

IV. Trvaloudržateľný rozvoj vidieka

Podpora rozvojových aktivít založených na ochrane prírodného a kultúrneho dedičstva, na danostiach a hodnotách územia so zapojením miestnych komunit (ako napr. značka kvality, trhoviská, budovanie infraštruktúry určenej na uchovanie a prezentáciu jedinečností, hospodárska spolupráca)

Marketing územia je najúčinnnejšie vytváraný a vykonávaný z miestnej úrovne, pričom úrady miestnej územnej samosprávy najlepšie poznajú potreby, vlastnosti, silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia príslušného územia a krajinného usporiadania v ktorom pôsobí miestna a regionálna územná samospráva. Je potrebné pokračovať v aktivitách regionálnych značiek kvality PODUNAJSKO – DUNAMENTE a KUKKONIA, nakoľko sú veľmi dobrým nástrojom propagácie domácich produktov. Do budúcnosti sa plánuje s rozšírením udeľovania značiek aj pre služby.

4.1 Možné zdroje financovania

Formu spolupráce v rámci NATURPAKu sa zapojení odborníci pokúsia v rámci definovania potrieb regiónu zapracovať do východiskových dokumentov regionálnych samospráv. V našom prípade PHSR Nitrianskeho samosprávneho kraja. V rámci priorít stanovených pre čerpanie v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Kohézneho fondu (KF), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EFRV) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF) ako aj Plánu obnovy pre Európu, ktorého cieľom je prekonať škody vyplývajúce z pandémie ochorenia spôsobenej koronavírusom COVID-19.

Európska Komisia prijala 2. mája 2018 návrh ďalšieho viacročného finančného rámca na obdobie 2021 – 2027. V diskusnom dokumente o financiách EÚ, ako aj v hodnotení ex post a vo verejnej konzultácii bolo zjednodušenie vymedzené ako kľúčový cieľ. Zo skúseností vyplýva, že pravidlá sú príliš zložité a roztrieštené medzi fondy a formy financovania, výsledkom čoho je zbytočné zaťaženie manažérov programov a konečných prijímateľov a medzi inými nasledovné:

v záujme posilnenia prístupu integrovaného územného rozvoja by sa investície vo forme územných nástrojov, ako sú integrované územné investície (ďalej len „IÚI“), miestny rozvoj vedený komunitou alebo akýkoľvek iný územný nástroj v rámci cieľa politiky „Európa bližšie k občanom“ podporujúci iniciatívy, ktoré si daný členský štát vytvoril na investície plánované pre EFRR, mali zakladať na stratégiách územného a miestneho rozvoja. Na účely IÚI a územných nástrojov navrhnutých členskými štátmi by sa mali stanoviť minimálne požiadavky na obsah územných stratégií. Za vypracovanie a schválenie týchto územných stratégií by mali byť zodpovedné príslušné orgány alebo subjekty. Zapojenie príslušných orgánov alebo subjektov do implementácie územných stratégií by sa malo zaručiť tým, že sa zabezpečí, aby boli zodpovedné za výber operácií, ktoré sa majú podporiť, alebo zapojené do tohto výberu.

v záujme lepšej mobilizácie potenciálu na miestnej úrovni je potrebné posilniť a uľahčiť miestny rozvoj vedený komunitou. Mal by zohľadniť miestne potreby a potenciál, ako aj príslušné sociálno-kultúrne charakteristiky a mal by zabezpečiť štrukturálne zmeny, budovať kapacitu komunít a stimulovať inováciu. V záujme realizácie stratégií miestneho rozvoja by sa mali posilniť úzka spolupráca a integrované využívanie fondov. Zodpovednosť za návrh a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou by v zásade mali mať miestne akčné skupiny, ktoré zastupujú záujmy komunity. V záujme uľahčenia koordinovanej podpory stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou z rôznych fondov a na uľahčenie ich implementácie by sa malo umožniť využívanie prístupu „hlavného fondu“.

Jedenásť tematických cieľov použitých v období 2014 – 2020 sa v tomto nariadení zjednodušilo na päť jasných cieľov politiky:

- 1.inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva;
- 2.ekologickejšia, nízkouhlíková Európa;
- 3.prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT;

4.sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

5.Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

Všetko bude závisieť od rámca, ktorý bude na národnej úrovni vytvorený. Aktivity v rámci fungovania NATURPARKov by vo veľkej miere prispeli k dosahovaniu cieľov jednotlivých priorít Kohéznej politiky EÚ 2021-27. Lebo kríza nám ukázala, že bez odhodlania jednotlivcov a organizácií nie je možné efektívne riadiť procesy. Systém NATURPARKov NEPONÚKA OCHRANU KRAJINY A PRÍRODY PRED ĽUDMI ŽIJÚCIMI V ÚZEMÍ, ALE SPOLOČNE S NIMI!

Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030 (zo dňa 20.5.2020) – relevantné pre budúce aktivity NATURPARKU „Prinavrátanie prírody do našich životov“

Kľúčové opatrenia, ktoré má prijať Komisia	Orientačný harmonogram
UCELENÁ SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	
Kritériá a usmernenia týkajúce sa otázky, ako určiť a vymedziť ďalšie chránené územia a ekologické koridory, ako vhodne plánovať riadenie a ako môžu k cieľom EÚ v oblasti ochrany prírody do roku 2030 prispieť iné účinné ochranné opatrenia zamerané na ochranu oblastí a ekologizáciu miest	2020
Zhodnotenie pokroku EÚ pri plnení jej cieľov týkajúcich sa chránených území stanovených do roku 2030 a určenie potreby ďalších legislatívnych alebo iných opatrení	do roku 2024
PLÁN EÚ NA OBNOVU PRÍRODY	
Návrh cieľov EÚ v oblasti obnovy prírody	2021
Usmernenia týkajúce sa výberu druhov a biotopov s cieľom zabezpečiť, aby sa prinajmenšom 30 % chránených druhov a biotopov, ktorých stav v súčasnosti nie je priaznivý, do roku 2030 dostalo do uvedenej kategórie alebo vykazovalo výrazný pozitívny trend	2020
Revízia smernice o trvalo udržateľnom používaní pesticídov a zlepšenie ustanovení o integrovanej ochrane proti škodcom	2022
Preskúmanie a prípadná revízia iniciatívy EÚ zameranej na opeľovače	2020
Opatrenia, ktoré majú zabezpečiť, aby strategické plány SPP členských štátov obsahovali explicitné národné hodnoty pre príslušné ciele stanovené v stratégii v oblasti biodiverzity a stratégii „z farmy na stôl“, ktorých dosiahnutie sa podporí okrem iného prostredníctvom nástrojov SPP a vykonávania smernice o biotopoch	od roku 2020
Akčný plán pre ekologické poľnohospodárstvo na roky 2021 – 2026	2020
Revízia tematickej stratégie na ochranu pôdy	2021
Nová stratégia lesného hospodárstva EÚ obsahujúca plán výsadby aspoň 3 miliárd ďalších stromov v EÚ do roku 2030	2021

Usmernenia týkajúce sa zalesňovania a opätovného zalesňovania, ktoré sú priaznivé pre biodiverzitu, a lesníckych postupov, ktoré sú súčasťou lesného hospodárstva blízkeho k prírode	2021
Posúdenie dopytu po biomase a jej ponuky na úrovni EÚ a na celosvetovej úrovni a súvisiacej udržateľnosti	prebieha
Štúdia o udržateľnosti využívania lesnej biomasy na energetické účely	2020
Operačné usmernenia k novým kritériám udržateľnosti na využívanie lesnej biomasy na energetické účely	2021
Preskúmanie údajov o biopalivách s vysokým rizikom nepriamej zmeny využívania pôdy a stanovenie cesty ich postupného odstraňovania do roku 2030	2021
Nový akčný plán na ochranu rybolovných zdrojov a morských ekosystémov	2021
Usmernenia a podpora pre členské štáty pri určovaní lokalít a pomoc pri mobilizácii finančných prostriedkov na obnovu 25 000 km voľne tečúcich riek	2021
Technické usmernenia pre členské štáty týkajúce sa ich opatrení v súvislosti s preskúmaním povolení na odber a vzdúvanie vody a obnovou ekologických tokov v revidovaných plánoch manažmentu povodia	2023
Zriadenie platformy EÚ pre rozvoj zelených oblastí v mestách v rámci novej „dohody o zelených mestách“ uzatvorenej s mestami a primátormi	2021
Technické usmernenia týkajúce sa rozvoja zelených oblastí v mestách a pomoc pri mobilizácii finančných prostriedkov a budovaní kapacít pre členské štáty a miestne a regionálne orgány, okrem iného aj pri vypracovaní plánov rozvoja zelených oblastí v mestách	2021
Plán integrovaného hospodárenia so živinami	2022
UMOŽNENIE TRANSFORMAČNEJ ZMENY	
Posúdenie účinnosti nového rámca riadenia biodiverzity založeného na spolupráci a potreby zlepšeného, právne záväzného alebo iného prístupu k riadeniu biodiverzity	2023
Preskúmanie a prípadná revízia smernice o trestných činoch proti životnému prostrediu	2021
Nová iniciatíva týkajúca sa udržateľnej správy a riadenia spoločností, ktorá sa zaoberá otázkou ľudských práv, ako aj povinnosťou náležitej a odbornej starostlivosti o životné prostredie v rôznych hospodárskych hodnotových reťazcoch	2021
Pomoc pri vytvorení hnutia podnikov za biodiverzitu v EÚ	od roku 2020
Obnovená stratégia udržateľného financovania	2020
Metódy, kritériá a normy s cieľom lepšie začleniť aspekty biodiverzity do verejného a podnikateľského rozhodovania na všetkých úrovniach a merať environmentálnu stopu produktov a organizácií	2021
Podpora medzinárodnej iniciatívy týkajúcej sa účtovania prírodného kapitálu	2021

Zriadenie nového vedomostného centra pre biodiverzitu	2020
Návrh odporúčania Rady týkajúceho sa podpory spolupráce pri vzdelávaní v oblasti environmentálnej udržateľnosti vrátane vzdelávania v oblasti biodiverzity	2021

Envirostratégia 2030 Slovenskej republiky do roku 2030 „Zelenšie Slovensko“

Základnou víziou Envirostratégie 2030 je dosiahnuť lepšiu kvalitu životného prostredia a udržateľné obehové hospodárstvo využívajúce čo najmenej neobnoviteľných prírodných zdrojov a nebezpečných látok, ktoré budú viesť k zlepšeniu zdravia obyvateľstva. Ochrana životného prostredia a udržateľná spotreba budú súčasťou všeobecného povedomia občanov aj tvorcov politík. Pomocou predchádzania a prispôsobenia sa zmene klímy budú jej následky na Slovensku čo možno najmenšie.

Spolupráca v území by vo veľkej miere mohla napomôcť pri UDRŽATEĽNOM VYUŽÍVANÍ A EFEKTÍVNEJ OCHRANY PRÍRODNÝCH ZDROJOV, predovšetkým pri dosahovaní nasledovných cieľov:

- Dostatok čistej vody pre všetkých

Dosiahne sa dobrý stav a potenciál vôd na všetkých vodných útvaroch, aj prostredníctvom obnovy riečnych ekosystémov. Do roku 2030 aglomerácie s viac ako 2000 ekvivalentnými obyvateľmi dosiahnu 100% a aglomerácie s nižším počtom ekvivalentných obyvateľov 50% podiel odvádzaných a čistených vôd. Cena vody zohľadní princíp úhrady nákladov za vodohospodárske služby vrátane nákladov na ochranu životného prostredia a nákladov na zdroje, v súlade s princípom „znečisťovateľ platí.“

Spotreba vody v Slovenskej republike(SR) každoročne klesá a je jedna z najnižších v EÚ. Slovensko disponuje **v oblasti Podunajskej nížiny jedným z najväčších zdrojov kvalitnej pitnej vody v strednej Európe** a zároveň patrí ku krajinám, ktoré každoročne využívajú len zlomok svojich zásob. Z dôvodu nerovnomerného rozloženia zdrojov podzemnej vody na Slovensku ale existujú aj oblasti s nedostatočnými zásobami podzemnej vody (napr. Krupina alebo Košice). Celková spotreba vody z dlhodobého hľadiska mierne klesá, čo však z hľadiska očakávaného nedostatku vody môže byť pozitívny trend. Spotreba vody pre domácnosti sa za posledné roky znížila pod hygienické minimum odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou. Dôvodom môže byť nárast ceny vody, zlepšenie technológií využívajúcich vodu, alebo čisto štatisticky z dôvodu vyššieho využívania studní individuálneho zásobovania, ktoré nie je zachytené v oficiálnych štatistikách. Globálna zmena klímy bude klásť stále väčšie nároky na zásoby vody, a preto je nevyhnutné zabezpečiť jej udržateľnú spotrebu.

- Účinná ochrana prírody a krajiny

Slovensko zamedzí zhoršovaniu stavu chránených druhov a biotopov. Do roku 2030 bude obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov. Vhodným dobudovaním sústavy chránených územia vypracovaním, schválením a realizáciou dokumentov starostlivosti sa

vytvoria možnosti starostlivosti o všetky významné druhy a biotopy v SR. Zjednodušený systém chránených území a stupňov ochrany umožní prísnejšiu ochranu a cielenú starostlivosť v súlade s medzinárodnými štandardmi. Jadrovú zónu národných parkov budú tvoriť územia bez zásahov človeka, ktorých rozloha do roku 2025 dosiahne 50 % celkovej rozlohy každého národného parku a 75 % tejto rozlohy do roku 2030. Ohodnotenie ekosystémových služieb zefektívni ochranu prírody a pomôže zastaviť ich degradáciu. Vypracuje sa a bude sa uplatňovať integrovaný koncept ochrany krajiny.

- Udržateľné hospodárenie s pôdou

Zvýši sa kontrola dodržiavania obmedzení v oblastiach ohrozených dusičnanmi. Nastane postupná obnova krajinných prvkov na poľnohospodárskej pôde. Ekologická poľnohospodárska výroba bude zaberáť minimálne 13,5% poľnohospodárskej pôdy. Do roku 2030 budú vytvorené podmienky na vyriešenie statusu tzv. bielych plôch

- Predchádzanie zmene klímy a zmierňovanie jej dopadov

Do roku 2030 sa na Slovensku v porovnaní s rokom 2005 znížia emisie skleníkových plynov v sektoroch mimo ETS o 20 %. Zváži sa zelená fiškálne neutrálna daňová reforma spolu so zvýšením environmentálnych daní. Verejne financované projekty budú posudzované z pohľadu zelenej infraštruktúry. Zavedú sa emisné zóny v mestách a podporia sa dopravné riešenia bez negatívnych klimatických vplyvov. Samosprávy na základe Adaptačnej stratégie zavedú konkrétne opatrenia.

- Ochrana pred následkami povodní

Slovensko zabezpečí ochranu života a zdravia ľudí, ich majetku, životného prostredia, kultúrneho dedičstva a hospodárskych činností pred povodňami, suchom a nedostatkom vody, s využitím všetkých dostupných opatrení a prostriedkov. Zvýši sa využitie zelených opatrení, ktoré budú spolu s nevyhnutnou technickou infraštruktúrou integrálnou súčasťou systému ochrany pred povodňami. Škodám sa bude predchádzať zmierňovaním príčin ich vzniku a tiež dodržiavaním územných plánov vytvorených na základe povodňových máp

- Riešenie sucha a nedostatku vody

Lepšie plánovanie v zastavanej, poľnohospodárskej a lesnej krajine povedie k efektívnejšiemu hospodáreniu s vodou. Vodné zdroje sa budú efektívne využívať, vrátane zrážkovej vody a opätovného využitia vody. Zadržiavaním vody v krajine sa zmiernia dôsledky sucha a nedostatku vody.

Okrem štrukturálnych fondov a plánu obnovy existuje ešte množstvo dotačných systémov, podporujúcich aktivity potrebné realizovať v území. Ako príklad uvádzame zdroje, z ktorých svoje environmentálne aktivity relaizuje BROZ:

Zdroj: www.broz.sk

Kombináciou vnútorných a vonkajších zdrojov by pri efektívnej organizácii bolo možné zvýšiť kvalitu života obyvateľov územia Podunajska – Žitného ostrova. Nato však bude potrebné materiálne – technické zázemie a kolektív šikovných projektových manažérov, ktorí budú motivovaní a schopní facilitovať územie ako celok. To znamená spojiť aktivistov, starostov, miestnych obyvateľov, politikov a všetkých, ktorým nie je ľahostajné, čo sa stane s ich bezprostredným prostredím, v ktorom žijú. Takáto kancelária by mohla byť financovaná z fondov EÚ.

Významnú úlohu môžu hrať aj cezhraničné projekty, ktoré nám umožnia získať know-how od už fungujúcich NATURPARKOV na druhej strane hranice – GERECESE, VÉRTES, SZIGETKÖZ, a PANNONTÁJ SOKORÓ.

5. ZÁVER

Analytická časť dokumentu predstavuje príklady dobrej praxe z EÚ, prehľad o NATURPARKoch, súvisiaca LEGISLATÍVA. Predstavenie fungovania NATURPARKov v Maďarsku, s bližšou orientáciou na podunajské NATURPARKy, predstavenie činnosti NATURPARKu GERECESE (partnera projektu SKHU/1601/1.1/258). Ďalej charakteristiku územia – časti Podunajska DOLNÝ ŽITNÝ OTROV, prezentuje výstupy projektu SKHU/1601/1.1/258, SWOT ANALÝZA územia v oblasti environmentálnej a v oblasti destinačného manažmentu, a iných s konkrétnym uvedením lokalít s perspektívou uplatňovania princípu trvalo udržateľného turizmu.

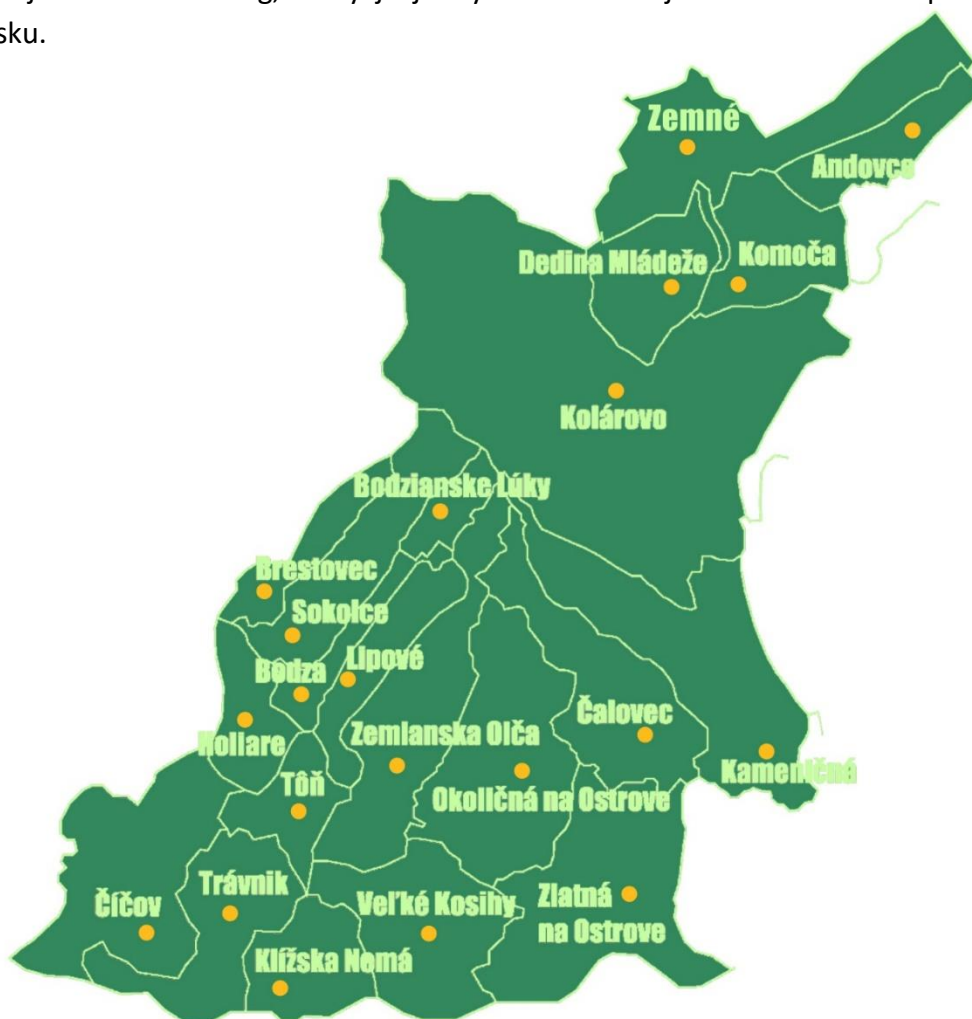
Strategická časť obsahuje bližšie vymedzenie územia, na ktorom sa budú vykonávať marketingové aktivity. Prezentovanie hlavných aktérov v území (predstavenie činnosti NATURPARKu GERECESE – hlavného cezhraničného partnera projektu SKHU/1601/1.1/258), návrhy na ich spoluprácu (s cieľom zefektívniť činnosti a zvýšiť multiplikačný efekt disponibilných financií) a určenie vhodných nástrojov propagácie územia z krátkodobého, strednodobého a dlhodobého hľadiska. Ďalej určenie možných zdrojov financovania a stanovenie inštitúcií, ktoré by v tomto ohľade mohli v budúcnosti pozitívne ovplyvniť tvorbu legislatívy v oblasti budovania NATURPARKov v Slovenskej republike.

Predložený dokument bol zhotovený predstavuje analýzu, projekt, ako aj navrhnutý rozvoj územia Dolného Žitného Ostrova a následné kroky v záujme tvorby NATURPARKU DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV. Autorky čerpali z najnovších dostupných zdrojov. Veríme, že jedným s prínosov je zápis definície NATURPARKU do environmentálneho slovníka na Slovensku.

Dokument „Marketingová stratégia HUSK NATUR/DANUBEPARKS“ bol zhotovený pre potreby projektu s názvom „Chute podunajskej prírody – DANUBE/NATURPARKS“ s kódom SKHU/1601/1.1/258 spolufinancovaného z programu cezhraničnej spolupráce INTERREG VA Slovenská republika – Maďarsko 2014-2020. Prvé stretnutie potenciálnych partnerov projektu bolo už v roku 2015, kedy partneri vyjadrili záujem o spoluprácu v rámci cezhraničnej

spolupráce. Žiadosť o nenávratný finančný príspevok bol predložený v novembri 2016. Realizácia projektu začala 1.1.2018 a projekt bude ukončený v októbri 2021.

Cieľom projektu bolo spoločným úsilím deviatich projektových partnerov z oboch strán Dunaja zachovať prírodné a kultúrne dedičstvo a využiť ho v záujme vidieckeho rozvoja. Projekt je založený na filozofii Naturparkov, ktorých cieľom je ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva, environmentálna výchova, formovanie verejnej mienky a rozvoja vidieka, turizmu a rekreácie. Know-how k realizácii poskytne hlavný cezhraničný maďarský partner Által-ér Vízgyűjtő Helyreállítási és Fejlesztési Szövetség, ktorý je jedným zo zakladajúcich členov Naturparku Gerecse v Maďarsku.

Aj vďaka projektu v synergii s ostatnými aktivitami v území sa nám podarilo prispieť k zvýšeniu environmentálneho povedomia obyvateľov v území a spojiť významných aktérov rozvoja územia. Spoločne sme prišli k záveru, že je v území veľmi nízka úroveň koordinácie jednotlivých aktérov a ich aktivít. A je tu výrazne badateľná NEVYHNUTNÁ POTREBA spojiť všetkých aktérov územia, nadviazať reálnu strategickú aj operatívnu spoluprácu v území a začať spoločne koordinovať aktivity v území PODUNAJSKA/ŽITNÉHO OSTROVA.

Ale čaká nás ešte veľa spoločnej práce...

6. ZDROJE

2015, Stratégia CLLD MAS ZDRUŽENIE DOLNÝ ŽITNÝ OSTROV na roky 2017-2023

2019, Stratégia rozvoja integrovaného a trvalo udržateľného cestovného ruchu v širšom regióne Pons Danubii

2019, Stratégia rozvoja a marketingová stratégia turistickej destinácie MALÝ DUNAJ

2019, Zelené pracovné miesta pre nové hospodárstvo

2020, Udržateľný turizmus, doc. Ing. arch. Ľ. Vitková, PhD.

nr.cykloportal.sk

www.pamiatky.sk

www.sopsr.sk

www.dropie.sazp.sk

www.masdolnyzitnyostrov.sk

www.broz.sk

www.minzp.sk

www.slovenskyvidiek.sk

Príloha č.1

Povinný obsah pre vytvorenie dokumentácie o naturparkoch v Maďarsku

1. Prezentácia iniciatívy naturparku
 - 1.1. Zoznam miest, ktoré sa pripájajú k iniciatíve naturparku (priložiť dohodu o spolupráci)
 - 1.2. Zoznam ďalších spolupracujúcich organizácií, uvedenie účelu ich pristúpenia
 - 1.3. Predpoklady pre založenie naturparku
 - 1.4. Cieľ založenia naturparku
 - 1.5. Odôvodnenie ohraničenia naturparku
2. Prieskum situácie
 - 2.1. Mapa obsahujúca vymedzenie naturparku s vyznačením miest spojených s naturparkom
 - 2.2. Prírodné, krajinné danosti a dedičstvo
 - 2.3. Sociálno-ekonomické podmienky
 - 2.4. Zachovanie prírodného, krajinného a kultúrno-historického dedičstva
 - 2.5. Súhrnné hodnotenie
3. Koncepcia rozvoja naturparku
 - 3.1. Prezentácia organizácie práce v naturparku
 - 3.2. Rozvojové ciele a priority pre oblasti činnosti
 - 3.3. Predstavenie plánovaných úkonov, radenie cieľov a priorít v dokumentoch, ktoré sa týkajú miest
 - 3.4. Plánovaný vývoj s príslušnými profesijnými organizáciami a orgánmi verejnej správy - v odôvodnených prípadoch predloženie dohody
 - 3.5. Organizácie spojené s naturparkom (predovšetkým miestne samosprávy), predstavenie príspevkov k implementácii rozvojových cieľov
4. Potrebné priložiť k základovej dokumentácii naturparku
 - 4.1. Originál alebo kópiu dohody o spolupráci s miestnou vládou na dobrovoľnej báze, s organizáciou alebo fyzickou osobou pri zakladaní, údržbe a rozvoji naturparku.
 - 4.2. V prípade chránených prírodných oblastí a prevádzky národného parku, vyhlásenie podpory riaditeľstva takéhoto parku.
 - 4.3. Dokument potvrdzujúci založenie organizácie práce naturparku.
 - 4.4. Vymedzenie zoznamu nehnuteľností, ktoré sú v spojitosti s oblasťou naturparkov.

Povinné obsahové prvky prezentačného dokumentu o naturparku

1. Zoznam miest a obcí, ktoré sa pripájajú k iniciatíve naturparku, zoznam topografických čísel registrácie nehnuteľností ovplyvnených oblasťou naturparku, mapová prezentácia areálu prírodného parku.
2. Cieľ vytvorenia naturparku.
3. Kľúčové zistenia zo sekcie podkladovej dokumentácie týkajúcej sa situačného povedomia.
4. Rozvojová koncepcia naturparku, v ktorej sa nachádzajú rozvojové ciele, priority a sú rozdelené podľa oblastí činnosti
5. Meno, sídlo, adresa, kontaktné údaje organizácie naturparku.
6. Zoznam strán, ktoré podpísali dohodu o spolupráci s organizáciou.